

זוהר לעם

בשלח חלק א'

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן העניינים

3 ויעבור אלישע אל שוֹנָם
5 ג' מיתות היו [תלת מותני חוון]
6 וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם
7 וְה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם
9 וַיִּיקַח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר
9 וּפְרָעָה הִקְרִיב
10 ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְּרִישׁוּן
11 מִה תִּצְעַק אֵלַי
12 הֲרֵם אֶת מִטְּךָ
12 וַיָּסֶר אֶת אוֹפֶן מִרְכֹּבוֹתָיו
17 וַיִּיסַע מֵלֶאֱדָם הָאֱלֹקִים
23 וַיִּיסַע וַיִּבּוֹא וַיֵּט
27 וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה

בשלה

ויעבור אלישע אל שונם

שכיוון שאדם קם ממיטתו, מעלה הסדין שישן עליו, ריח מזוהם. וזה, בשעה שהעלתה הסדין ממיטתו, היה מעלה ריחות כריחות שבגן עדן. אמרה, אם לא שהוא קדוש וקדושת אדונו עליו, לא היה עולה ריח קדוש מן הסדין.

ז) משום זה הוא צריך לפרוש מן הבית, כי אין אדם יכול להיזהר כל כך בבית. אבל, אמרה, נעשה נא עליית קיר קטנה, ונשים לו שם מיטה ושולחן וכיסא ומנורה, שהם תיקון כנ"י, מלכות, הנקראת עליית קיר, שכתוב, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר.

ח) מיטה ושולחן וכיסא ומנורה. סדר הכתוב אינו כסדר השימוש, שהרי כיסא צריכים מתחילה, ואח"כ שולחן, ואח"כ מנורה, ואח"כ מיטה. למה הקדימה מיטה? משום שמיטה חביבה עליה יותר מכל, ואדם מקדים מה שחביב עליו. כי במיטה ראתה קדושה עליונה יותר מבכולם.

ט) ויהי היום ויבוא שמה. מי הוא יום זה? יום ההוא, יו"ט של רה"ש היה, שנפקדו בו עקרות העולם ונפקדו בו בני העולם. קרא לשונמית ואמר, הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת, בשביל זה אני צריך לעיין ביום הזה בדיני העולם, משום שהקב"ה דן ביום הזה את העולם, ובשביל שנפרשתי לבדי במקום הזה, בעליית קיר שעשית לי, אני צריך להסתכל בדיני העולם. שמי שנפרד לבדו ביום הדין, אע"פ שהוא זכאי, הוא נתפס מתחילה.

י) ומה לעשות לך, היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא. והאם דבר זה נצרך אל אישה, שאינה יוצאת ואינה הולכת בהיכל המלך? אלא יום זה היה גורם, שכל בני העולם יושבים בדין, וביום ההוא נקרא הקב"ה מלך: המלך המשפט. אמר לה, אם

א) תפילה לחבקוק הנביא על שגיונות. מהו השינוי, שכתוב תפילה לחבקוק הנביא יותר מכל שאר נביאי העולם, שלא כתוב בהם, תפילה לישעיהו הנביא, או לירמיה או ליחזקאל או להושע או לשאר נביאי העולם?

ב) אלישע זכה בעוה"ז מה שלא זכה נביא אחר, חוץ ממשה. כתוב, ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אישה גדולה. גדולה במעשים, שכל בני הבית משתבחים בה, והיא עקרת הבית. ומשום שבעלה לא היה נמצא בבית שיהיה עיקר הבית, לא היה נזכר הוא אלא היא.

ג) ושם אישה גדולה, שהיא גדולה על כל שאר נשים שבעולם. כי שאר נשי העולם, כשרואים אורח בבית, מצטערות עליו ודוחקות אותו ומכ"ש להוציא עליו כסף. וזו, שמחה באורח, ומוציאה עליו כסף. כיוון שראתה את אלישע, שמחה בו מאוד. וע"כ כל השבח היא לאישה, כי אורח הבית של האישה הוא. ומשום זה כתוב, ושם אישה גדולה. שהיא גדולה על שאר הנשים.

ד) ותאמר אל אישה, הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש. במה ידעה שאלישע איש קדוש? סדין לבן הטילה במיטתו ולא ראתה בו קרי מעולם. גם לא עבר זבוב על שולחנו.

ה) מהו השינוי שנאמר, שלא ראתה בו קרי, הרי רבים הם האנשים בעולם כן, שאינם רואים קרי? ולמה כתוב, הנה נא ידעתי, שלא עבר זבוב על שולחנו? הרי כל שראו אותו אוכל על שולחנו, היו יודעים כמוה.

ו) אבל הנה נא ידעתי, היא ידעה ולא אחר, משום שהיא הייתה מתקינה מיטתו בשעה ששכב בה בלילה ובשעה שקם בבוקר. ומה שאמרו, סדין לבן הטילה במיטתו, כן היה, ובו הייתה יודעת, כי מדרך העולם הוא,

וה' המטיר על סדום, אשר וה' פירושו, הוא ובית דינו. וזה ב"ד שלמטה, המלכות. כתוב, ולא הגיד לי, מה הטעם שלא ידע אלישע? אלא אמר הקב"ה, ואיך אני הורג את זה, אם אומר לו, לא ימות, כי מתנה שלו הוא, ויתפלל עליו, ולא ייתן שימות. ויש לו למות ודאי. כי למדנו, שכתוב, את חובקת בן, ונקשר במקום הנקבה, וממקום הנקבה נגרם המוות. ומשום זה לא אמר לו.

יז ויאמר לגיחזי, חגור מותניך ושמת משענתי על פני הנער. שנסתלק ממנו מעשה הנס, שלא היה כדאי לזה. ותאמר אם הנער, חי ה' וחי נפשך אם אעזובך. למה הפצירה בו כ"כ, שילך בעצמו, כיוון שגיחזי היה הולך? אלא היא ידעה דרכיו של אותו רשע גיחזי, שאינו כדאי שיהיה נעשה נס על ידו.

יח וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכפיו על כפו ויגהר עליו ויחם בשר הילד. למה עשה אלישע כך? אלא שהסתכל אלישע וידע שמקום זה של הנקבה, שנקשר בו עתה, הוא שגרם לו למות. וע"כ, וישם פיו על פיו, ועיניו על עיניו, כדי לקשר אותו במקום אחר עליון, במקום הזכר, מקום ששם נמצאים חיים.

יט ולא היה יכול לעקור אותו ממקום הנקבה, שנקשר בו מתחילה, עד שהעיר רוח אחד מלמעלה, ונקשר במקום זה העליון, והשיב לו נפשו. ואם לא עשה כן לא היה קם לתחייה לעולם. ויזרר הנער עד שבע פעמים. ולא עלה יותר משבע, שהוא כנגד שבעים שנות חייו, כמ"ש, ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

כ וזה הוא חבוק הנביא. שכתוב עליו, את חובקת בן. וחבוק הוא מלשון חיבוק. א"כ, חבוק היה צריך להיקרא, ולמה נקרא חבוק, שהמשמעות שני חיבוקים? אלא חיבוק אחד הוא של אימו, וחיבוק אחד של אלישע, שהתחבק עימו בשעה שהחיה אותו. פירוש אחר: שני חיבוקים היה לו, בין מצד זה של אימו, ובין מצד זה של הנביא. חיבוק אחד, ממקום שהיה תלוי בו מתחילה, מקום הנקבה. חיבוק אחר, שהעלה אותו

את צריכה למלך העליון, שיכפר לך על המעשים שבידך, אדבר ואבקש בעדך.

יא ותאמר, בתוך עמי אנוכי יושבת. מה אומרת? אלא בשעה שהדין תלוי על העולם, לא ייפרד אדם מן הכלל בלבדו, ולא יצוין למעלה, ולא יידעו אותו בלבדו. כי בשעה שהדין תלוי על העולם, אלו שנודעו ונרשמו בלבדם, אע"פ שצדיקים הם, הם נתפסים מתחילה. וע"כ, אין אדם צריך לפרוש מן העם לעולם, כי רחמי הקב"ה נמצאים תמיד על העם כולו ביחד. ומשום זה אמרה, בתוך עמי אנוכי יושבת, ואיני רוצה להיפרד מהם, כמו שעשיתי עד היום הזה.

יב ויאמר גיחזי, אבל בן אין לה. אמר לה אלישע, הרי ודאי השעה עומדת לך להיוושע בבן, כי היום גורם. כי ברה"ש נפקדו עקרות. ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן, ותהר האישה ותלד בן. ואח"כ מת. מה הטעם שמת? אלא משום שהבן ניתן לה ולא לבעלה, וממקום הנקבה נקשר, ומי שנקשר בנקבה, מיתה נועדת לו. ומאין לנו, שהוא ניתן לה, כי כתוב, את חובקת בן. **יג** באברהם כתוב, שוב אשוב אליה. ולא אליה. אליך ודאי, כך התקשר, ולא בנקבה. כי מי שבא מצד הנקבה, המוות מקדים אותו. ותעל ותשכיבהו על מיטת איש האלקים, משום שראתה שם קדושה עליונה יותר מבכולם.

יד ויאמר לה, השלום לך השלום לאישך. מכאן, שהיא עקרת הבית, שהקדים שלומה לשלום בעלה. ולא עוד, אלא שהיא הלכה אחריו, אחר הנביא, ולא בעלה. וייגש גיחזי להודפה.

טו ויאמר איש האלקים, הרפה לה כי נפשה מרה לה. מה השינוי כאן, שקרא לו הכתוב איש האלקים, וכאשר היה בעיר, קרא לו אלישע? אלא כאן ודאי הוא איש האלקים, כי כאן הוא מקומו, ולא בעיר, ולא בשעה שהיו בני הנביאים לפניו. וע"כ לא נקרא שם איש האלקים, אלא אלישע.

טז וה' העלים ממני, ולא הגיד לי. כמ"ש,

ולפניהם תוף וחליל. וכתוב, ועתה קחו לי מנגן. וכש"כ חבקוק, שהיה צריך יותר מכולם לנחת רוח, ולהמתיק אותו מקום, הנוקבא, שהיה מקושר בה תחילה, כדי להמשיך עליו רוח הנבואה. וכן כל הנביאים, חוץ ממשא, שעלה על כל נביאי העולם, אשרי חלקו.

כה) כשיצאו ישראל ממצרים, רוחם היה נשבר בקרבם, והיו שומעים התשבחות של המלאכים, ולא יכלו לשמוח. ובשעה שכל מחנות המלאכים והמרכבות יצאו עם השכינה, כולם הרימו קולם בתשבחות ושירים לפני הקב"ה, והעיר הקב"ה רוחם של ישראל והיו שומעים התשבחות של המלאכים, ועמד רוחם בתוכם, שלא פרח מהם.

כו) ישראל, כשיצאו ממצרים, או טעמו טעם המוות, והקב"ה ריפא אותם, כמ"ש, וה' הולך לפניו יומם. וכל הדרכים היו מעלים ריחות של רפואה, ובאו לגופם ונרפאו. ומקול של התשבחות שהיו שומעים, היו שמחים ונחים ברוחם.

כז) ופרעה וכל האנשים שלו היו הולכים אחרי ישראל, ללוות אותם עד שיצאו מארץ מצרים. וכן כל השרים העליונים, הממונים עליהם ועל שאר העמים, ליוו את השכינה וישראל כולם, עד שחננו באַתָּם בקצה המדבר. כמ"ש, ויהי בשלח פרעה את העם ולא נָחַם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִישְׁתִּים כִּי קָרֹב הוּא. כי קרוב הוא, פירוש, כי קרוב היא, אותה השבועה שישביע אבימלך את האבות, בשביל טוב ההוא שעשו הפלישתים אל האבות. כמ"ש, כחסד אשר עשיתי עימך, תעשה עימדי ועם הארץ, אשר גִּרְתָּהּ בַּהּ.

יותר למדרגות העליונות, למקום הזכר. וב' חיבוקים אלו נכללים, בחיבוק אימו וכן בחיבוק הנביא. וע"כ נקרא חבקוק, שמשמעותו שני חיבוקים.

כא) תפילה לחבקוק הנביא על שגיונות. מהו תפילה שאומר כאן? אלא זהו המקום, שהיה נקשר בו תחילה. מצד אימו. וזהו תפילה של יד, הנוקבא דז"א. על שגיונות, כי יום ההוא שנקשר בו, שגיונות העולם היו תלויים לפני הקב"ה, שהיה רה"ש. וגבורה, הנוקבא, הייתה שולטת. וע"כ נקשר בו תפילה הזו, הנוקבא.

כב) תפילה לחבקוק הנביא. פירוש, בשביל חבקוק, בשביל ב' החיבוקים, שהנביא עשה בשבילו. כמ"ש, ה' שמעתי שִׁמְעָךָ יִרְאֵתִי. כשהתעורר עליו רוח הנביא, זכר, בשעת החיבוק שלו על רוח הנקבה, שהוא תפילה, שהיה לו מחיבוק של אימו, היה בא ומתיירא ומודעזע, שלא יחזרו עליו דינים של הנוקבא. וע"כ אמר, ה' שמעתי שמעך יראתי. משל אמרו. שהנשך מכלב מזדעזע מקולו.

כג) ה' פועלך בקרב שנים חייהו. מי הוא פועלך? על עצמו אמר, שהוא פועל שלו. בקרב שנים חייהו. פירוש, תן לו חיים לפועלך בקרב שנים העליונים, שהם הספירות. פירוש אחר, חייהו שלא ימות ככתחילה.

כד) על שגיונות. כמ"ש, שגיון לדוד, שהוא זמר ושבח. כי מיני תשבחות היו לפני הנביאים להשרות עליהם רוח הנבואה. כמ"ש, ופגעת חבל נביאים יורדים מהבמה

ג' מיתות היו [תלת מותני הו]

ב. שהרג הקב"ה בחצות לילה,
ג. כשראה פרעה את המוות בביתו ובבניו ובעבדיו, קם וזירז עצמו, והרג את השרים והמושלים, וכל שיעצו לו למאן לשלוח את העם, עד שהתורה העידה עליו, שהוא קם בלילה ממש, בדיני הנוקבא

**כח) ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים, ותהי צעקה גדולה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת. נקמה העליונה, שעשה הקב"ה במצרים. ג' מיתות היו:
א. שעשו הבכורים במצרים, שהרגו כל אלו שמצאו,**

אח"כ היה הולך בשווקים, והיה מכריז, ואמר, קומו צאו מתוך עמי, אתם הרגתם לכל בני העיר, אתם הרגתם המושלים והשרים וכל בני ביתי. כמ"ש, ויקרא למשה ואהרן לילה. כיוון שעל ידכם היה הכל. וברכתם גם אותי, שלא תהרגו אותי. ואח"כ הוא בעצמו ליווה אותם והוציאם מארץ. כמ"ש, ויהי בשלח פרעה.

הנקראת לילה. כמו שהלילה, הנוקבא, הרג בכורות ועשה נקמות. כך קם פרעה בארץ מצרים, והרג ועשה נקמות בשליטיו ושריו ופקידיו ובכל מיני השרים. כמ"ש, ויקם פרעה לילה, שקם להרוג ולהשחית. **(כט)** מדרך הכלב, כשמכים אותו באבן, הוא בא ונושך את חברו. כך עשה פרעה.

וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם

(ל) חורין משעבוד שאר העמים. כמ"ש, חרות על הלוחות, אל תקרא חרות, עם חית קמוצה, אלא חירות, עם ה' צרויה.

(לו) כיוון שנעשה אותו המעשה, גרמו מוות, גרמו שעבוד מלכויות, גרמו שנשברו לוחות הראשונות, גרמו שמתו מישראל כמה אלפים מהם. וכל זה משום התחברות הערב רב שהתחברו בהם.

(לז) אף כאן בשביל הערב רב, לא נקראו בני ישראל, ולא ישראל, ולא עמי, אלא העם סתם. כשעלו ממצרים ועוד לא התחבר עימהם הערב רב, קורא להם בני ישראל. כיוון שהתחברו עימהם ערב רב, קורא להם העם.

(לח) כתוב, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. א"כ, הרי בכל יום היו רואים את הערב רב, שהיו מצרים? אלא ערב רב כתוב ולא מצרים. כי כמה עמים אחרים היו במצרים. ומהם היו הערב רב. וכולם נימולו. וכיוון שנימולו, לא נקראו מצרים.

(לט) וע"פ משה קיבלו אותם. כמ"ש, לך רד, כי שיחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר ציוויתים. ציוויתים כתוב, שמשה ציווה אותם שיקבלו הערב רב.

ותמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. פירוש, אחד מחמישה היו ישראל. רבי יוסי אומר, חמישה היו מישראל ואחד מערב רב. רבי יהודה אומר, אחד מתמישים היו הערב רב.

(מ) משום שהיובל, בינה, העלה אותם

(ל) וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם דרך המדבר. לתקן את הדרך אל מקומו, כדי לעשות קריעת ים סוף. שאם לא כן, היה מספיק להנחותם דרך המדבר לבד, ולא דרך ים סוף. מה השינוי, שכתוב, ויסב אלקים את העם, וכשהיו ישראל במצרים, כתוב, שלח את עמי. כמ"ש, כי אם מאן אתה לשלח את עמי. את בני בכורי ישראל, אע"פ שבעת ההוא לא היו נימולים ולא נקשרו בהקב"ה כראוי, וכאן שהיו נימולים, ועשו הפסח, ונקשרו בו, קורא להם את העם, ולא עמי.

(לא) אלא משום ערב רב שנדבקו בהם והתערבו עימהם, קורא להם את העם סתם, ולא עמי. כמ"ש, וייגוף ה' את העם. ויקהל העם על אהרון. וירא העם כי בושש משה בעת שישראל היו במצב גרוע, קורא להם עם סתם, ולא עמי.

(לב) כתוב, אל תתחר במרעים. מרעים הם שמריעים לעצמם ולאותם שמתחברים עימהם. אל תתחר במרעים, פירוש, הרחק עצמך ממרעים, שלא תהיו חברים ורעים עימהם יחד, שלא יזיקו לך מעשיו ולא תתפוש בחטאיו.

(לד) אם לא היו אלו ערב רב שהתחברו בישראל, לא היה נעשה המעשה של העגל, ולא מתו מישראל אלו שמתו, ולא גרמו לישראל כל מה שגרמו. מעשה הזה ועוון הזה גרם הגלות לישראל.

(לה) הקב"ה רצה שיימצאו ישראל בקבלת התורה, כמלאכים העליונים ולעשות אותם חירות מכל, חירות ממות, ושיהיו בני

מב אשרי חלקו של משה, שישראל היו עוסקים לשאול כסף ממצרים, ומשה היה עסוק בשבועה של יוסף. ויש אומרים, שהארון שלו בנילוס היה וע"י שם הקדוש העלה אותו. ועוד אמר משה, יוסף, הגיע הזמן של גאולת ישראל. ואמר עלה שור, ועלה. כי יוסף נקרא שור, כמ"ש, בכור שורו הדר לו. ויש שאמרו, בין מלכי מצרים היה, ומשם עלה. ויש אומרים, שכדי שלא יעשוהו עבודה זרה, שמו אותו בנילוס, וסרח בת אשר, שהייתה חיה בשעת המעשה, הראתה למשה מקומו.

מארץ מצרים, כתוב, וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. בינה, הנקראת יובל, יש בה חמישים שערים. ואם לא היובל, לא היו עולים. וע"כ התעכבו חמישים יום לקבל התורה. וממקום ההוא, מיובל, יצאה התורה וניתנה. וע"כ, וחמישים חסר. כלומר, אם פירושו מזוינים, היה צריך לומר חמושים, עם ו'. אלא מורה על מספר חמישים, יובל. שבשביל זה עלו בני ישראל ממצרים.

מא וייקח משה את עצמות יוסף. משום שהיה הראשון לרדת לגלות. והיה סימן הגאולה.

וה' הולך לפניהם יומם

בגנים, כנ"י, המלכות. משבחת אל הקב"ה בשבת התורה, בלילה. אשרי חלקו של מי שמתתן עימה לשבת אל הקב"ה בשבת התורה.

מז וכשבא הבוקר, באה כנ"י, המלכות, ומשתעשעת בהקב"ה. והוא מושיט לה שרביט החסד. ולא לה בלבד, אלא לה וכל אלו שמתתפים עימה. מי שעוסק בתורה בלילה, הקב"ה מושך לו חוט של חסד ביום. וע"כ נקראת המלכות איילת השחר, ע"ש שמשבחת להקב"ה בלילה בשבת התורה.

מח בשעה שצריך להאיר הבוקר, נחשך ונשחר האור, והשחרות נמצא. אז מתחברת אישה בעלה, שזה אשמורת ג' כשאישה מספרת עם בעלה, כלומר זו"ן, לספר עימו, ובאה בהיכלו.

מט אח"כ, כשצריך השמש לבוא, הלילה מאיר ובא ולוקח את השמש, ואז כל השערים סתומים, וחמורים נוערים, וכלבים נובחים. וכשנחלק הלילה מתחיל המלך לקום, והמטרוניתא, המלכות, מתחילה לומר. והמלך, ז"א, בא ודופק על שער ההיכל. ואומר, פתחי לי אחותי רעייתי. ואז משתעשע עם נשמות הצדיקים.

נ אשרי חלקו של ההוא, שהעיר בזמן ההוא בדברי תורה. משום זה, כל בני היכל

מג למנצח על איילת השחר מזמור לדוד. כמה אהובה התורה לפני הקב"ה, שכל מי שעוסק בתורה, אהוב הוא למעלה, אהוב הוא למטה, והקב"ה מקשיב לדיבוריו, ואינו עוזב אותו בעוה"ז, ואינו עוזב אותו לעוה"ב.

מד וצריכים לעסוק בתורה ביום ובלילה, כמ"ש, והגית בו יומם ולילה. וכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה. ביום זמן עבודה לכל, אבל בלילה, שהוא זמן מנוחה, למה צריכים לעסוק בתורה? כדי שיהיה נמצא אצלו שם שלם. כמו שאין יום בלי לילה. ואינו שלם אלא זה עם זה, כך צריכה התורה להימצא עם האדם יום ולילה, ויהיה השלמות אצל האדם יום ולילה. יום הוא ז"א, ולילה הוא הנוקבא. וכשעוסק בתורה יום ולילה, נמצא מיוחד ז"א ונוקבא, שזהו כל השלמות, כמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

מה עיקר הלילה הוא מחצות ואילך. ואע"פ שחצי לילה הראשונה הוא בכלל הלילה, אבל בחצות לילה הקב"ה בא בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אשר שם, ואז צריך האדם לקום ולעסוק בתורה.

מו הקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן, כולם מקשיבים לקולו. כתוב, היושבת בגנים, חברים מקשיבים לקולך, השמיעיני. היושבת

את המצרים, שיאמרו מקרה הוא ולא ה' הוציאם, ע"כ ילכו יום ולילה כמו בורחים. **נו** אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה הוציאם ממצרים, כדי שיהיו חלקו ונחלתו. מצד היובל, בינה, נמצא החירות לישראל. וכן לעת"ל, כמ"ש, ביום ההוא ייתקע בשופר גדול.

נז ומשום יובל התעכבו חמישים יום אחר יציאת מצרים, כדי לקבל התורה, ולהתקרב להר סיני. כי יש ביובל חמישים שערים, וכדי להיתקן בהם, היו צריכים חמישים יום. וכיוון שהלכו ביום, הלכו ג"כ בלילה, שיהיה הכל יום אחד, ולא יימצא פירוד בין יום ולילה, שהם זו"ן.

נח ולא עוד, אלא שכולם הלכו בנחת לרצון עצמם. כדי לייחד יום ולילה, שהם זו"ן. וביום שקיבלו התורה, היו חמישים יום שלמים יום ולילה, כראוי. כי אין יום בלי לילה, ואין לילה בלי יום. שאין שלמות לז"א בלי המלכות, ואין שלמות למלכות בלי ז"א. ולילה ויום נקראים יום אחד. כמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וכיוון שהלכו חמישים יום שלמים, אז שרו עליהם אלו חמישים יום של יובל, שהם חמישים שערי בינה. ואז מצד היובל ניתנה להם התורה. ומשום זה הלכו יום ולילה.

נט ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות. מי שאוהב את הרשע, תכהינה עיניו. ביצחק, גבורה, נכלל לילה, מלכות. והלילה אינו בהיר. וע"כ, ותכהינה עיניו מראות. והכל אחד. כי התכללות הלילה ביצחק הוא ענין אחד עם אהבת יצחק את עשיו.

ס ויוגד למלך מצרים, כי ברח העם. מי אמר לו? חכמיו ומכשפיו נתקבצו אליו והודיעו לו, כי ברח העם. ולמה אמרו זה. אלא שראו בחכמתם, שהיו ישראל הולכים יום ולילה. אמרו, ודאי שבורחים הם. ולא עוד, אלא שראו, שלא היו הולכים בדרך הישר. כמ"ש, וישובו ויחננו לפני פי התיירות. והודיעו לו גם זה, וע"כ רדף אחריהם.

המטרוניתא, כולם צריכים לקום בזמן ההוא לשבח את המלך, וכולם משבחים לפניו, והשבח העולה מעוה"ז, שהוא רחוק ממנו, זה רצוי להקב"ה יותר מכל.

נא כשמסתלק הלילה ובא הבוקר, ונשחר, אז המלך והמטרוניתא בסוד החדווה, בזיווג. ונותן לה מתנות ולכל בני ההיכל. אשרי חלקו של מי שהוא במספר בני ההיכל.

נב וה' הולך לפניהם יומם: וה' פירושו, הקב"ה ובית דינו, המלכות. כי ה' של והויה מרבה את המלכות. השכינה נוסעת עם האבות. כי הולך לפניהם יומם, זהו אברהם. בעמוד ענן, זהו יצחק. לנחותם הדרך, זהו יעקב. ולילה בעמוד אש להאיר להם, זהו דוד המלך.

נג וכולם הם מרכבה העליונה הקדושה. כי אברהם יצחק יעקב הם חג"ת, ג' רגלי הכיסא, ודוד המלך הוא רגל רביעי. כדי שילכו ישראל בשלמות הכל, וכדי שיראו האבות הגאולה שלהם. למה הלכו יומם ולילה, כאנשים הבורחים? הרי הקב"ה שמר אותם והם לא פחדו, או למה הלכו כבורחים? אלא שיימצא בהם שלמות הכל, כי אין שלמות אלא יומם ולילה. כי יום הוא מידת ז"א, ולילה מידת הנוקבא, וכל השלמות הוא בהתחברותם יחד, כמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

נד וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן. זהו אברהם, חסד. ולילה בעמוד אש. זהו יצחק, גבורה. ואיפה יעקב, ת"ת? במילה הראשונה הוא נאמר, ושם הוא שורה. כמ"ש, וה', שהוא ת"ת ומלכות, ויעקב הוא ת"ת.

נה ולילה בעמוד אש היה מאיר, כדי להאיר ביום בחסד, ובלילה בגבורה. כדי שירדפו מצרים אחריהם ברכבו ופרשיו, לכבד שמו של הקב"ה, שיטבעו ולא יישאר מהם עד אחד. וע"ז היה צריך למידת הגבורה. כדי ללכת יומם ולילה.

מראה המאירה, ז"א, יום. ומראה שאינה מאירה, המלכות, לילה. ועוד. כדי להטעות

וייקח שש מאות רכב בחור

רכב בחור מיותר. אלא ודאי שש מאות רכב בחור הוא משאר העמים. וע"כ אומר אח"כ, וכל רכב מצרים.

סג כתוב, לסוסתי ברכבי פרעה דימיתך רעייתי. כדמיון סוסה נקבה נראתה לסוסי פרעה, וע"כ רדפו אחריה אל הים. פרעה, בשעה שהיה רודף אחרי ישראל, לקח סוסות נקבות ואסר אותן במרכבה תחילה. וסוסים זכרים אסר לאחוריהן. והיו הזכרים מתחממים כנגד הנקבות, והנקבות לא הסכימו, ומיהרו לרוץ. כיוון שקרב לישראל, לקח הנקבות ושם אותם לאחור, וסוסים הזכרים מתחילה, כדי להרע לישראל, ולעשות בהם מלחמה. כי למלחמה, סוסים הזכרים חזקים מן הנקבות.

סד כעין זה, וה' הולך לפניו יומם. ואח"כ חזרה השכינה לאחורי ישראל, כמ"ש, וייסע מלאך האלקים וילך מאחריהם. משום זה, דימיתך רעייתי. כי ו"ה הם ת"ת ומלכות, כלומר, הוא ובית דינו. ואח"כ כתוב, וייסע מלאך האלקים, שהוא מלכות, וילך מאחריהם. ונשאר ת"ת הולך לפניו, כדי להילחם עם המצרים. ועל זה כתוב, דימיתך רעייתי, מלשון דממה. כי העמיד אותה מאחורי ישראל, כדי להילחם לבדו עם המצרים, ולכלותם שלא יישאר מהם צד אחד.

סא וייקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלישים על כולו. כנגד מספר ישראל, כמ"ש, כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מִטָּף. בחור, כנגד הגברים שבישראל, שהם עיקר כל ישראל. וכל רכב מצרים, הם שאר המרכבות, שהם טפלים לאחורי השש מאות, שהם כנגד הטף שבישראל, שאינם בחשבון שש מאות אלף רגלי, אלא טפלים להם, שנאמר, לבד מִטָּף. והכל עשה בעצת מכשפיו וחכמיו. ושלישים על כולו. הכל עשה בחכמה, שהם כנגד מדרגות העליונות, הבאות, שתיים, ואחד עליהן. ומזרזים. כי זרזים היו בכל דבר.

סב וייקח שש מאות רכב בחור. כתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. בזמן שהקב"ה נותן ממשלה לשרי העמים למעלה, נותן לעמים שלהם למטה. ובשעה שמוריד אותם מדרגתם למעלה, מוריד העמים שלהם למטה. וייקח שש מאות רכב בחור, הוא הממונה שלהם, שלקה אותם. שנהג המרכבות של שאר העמים, שאָלו שש מאות רכב לא היו ממצרים, אלא משאר העמים. וכולם נפלו במחנה של סיסרא. כלומר, שש מאות רכב בחור, ואח"כ, וכל רכב מצרים. כי כיוון שכתוב, וכל רכב מצרים, א"כ שש מאות

ופרעה הקריב

ושופכים לפניו תפילות. מתי? מוסרף לְמוֹ, בשעה שפקד אותם הקב"ה ברצועה שלו. אז הקב"ה עומד עליהם ברחמים, ורצוי לפניו הקול שלהם, כדי להיפרע מאויביהם ומתמלא עליהם רחמים.

זז ישראל היו קרבים אל הים, והיו רואים הים לפניו הולך וסוער, וגליו זקופים למעלה, היו יראים. נשאו עיניהם, וראו את פרעה וחילו, ואבני קלע וחצים. אז,

סח ופרעה הקריב. שהקריב כל חילו ורכביו לעשות מלחמה. ועוד לומדים, שפרעה הקריב את ישראל לתשובה. וע"כ כתוב, ופרעה הקריב, ולא כתוב, ופרעה קרב.

טו כתוב, ה' בצר פְּקֻדוֹת צָקוֹן לְחַשׁ, מוסרף לְמוֹ. בצר פְּקֻדוֹת פִּירוּשׁוֹ, אין ישראל פוקדים להקב"ה בשעת נחת, אלא בשעה שצר להם, אז כולם פוקדים לו. צָקוֹן לְחַשׁ, שכולם מתפללים בתפילות ובקשות,

זכה, כל העם אינם זוכים ונענשים בשבילו. **טז** התייצבו וראו את ישועת ה'. אין לכם לעשות מלחמה, כי הקב"ה יעשה מלחמה בשבילכם. כמ"ש, ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. בלילה ההוא אסף הקב"ה את הפמליה שלו, ודן דינם של ישראל. ואם לא הקדימו האבות להתפלל על ישראל, לא היו ניצולים מן הדין. זכותו של יעקב הגן על ישראל. כמ"ש, לולי ה' שהיה לנו, יאמר נא ישראל, הוא ישראל סבא, כלומר יעקב.

וייראו מאוד. ויצעקו בני ישראל. מי גרם זה שקרבו ישראל לאביהם של מעלה? פרעה. כמ"ש, ופרעה הקריב.

טז ויאמר משה אל העם, אל תיראו. אשרי חלקם של ישראל, שרועה כמו משה הולך בתוכם. כתוב, ויזכור ימי עולם משה עימו. ויזכור ימי עולם, זהו הקב"ה. משה עימו, כי שקול היה משה כנגד כל ישראל. ולמדנו מזה, כי רועה העם הוא ממש כל העם. אם הוא זכה, כל העם צדיקים. ואם הוא לא

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון

ביום הקדוש. מי שיושב בשמחת המלך, אינו ראוי שיעזוב את המלך ויעסוק באחר.

עד ובכל יום צריכים להראות מעשה ולעורר התעוררות של מטה, ממה שצריך לעורר. אבל בשבת רק בדברי השם ובקדושת היום צריכים להתעורר ולא בדבר אחר. כי בשבת אין צריכים אל התעוררות מלמטה.

עה כשקרב פרעה לעשות מלחמה עם ישראל, בעת ההוא לא רצה הקב"ה שיעוררו ישראל התעוררות מלמטה כלל, כי התעוררות מלמעלה היה, כי האבות הקדימו ועוררו התעוררות זה מלמעלה, וזכותם עמד לפניו, ולא רצה הקב"ה שישאל יתעוררו למטה כלל. כמ"ש, הויה ילחם לכם ואתם תחרישון. תחרישון ודאי, ולא תעוררו דבר שלא צריך לכם. וכאן נכלל השם הקדוש באותיות רשומות הויה, שהוא רחמים, שנאמר, הויה ילחם לכם. ואע"פ שהויה הוא רחמים והמלחמה הוא דין.

עו הויה בכל מקום רחמים. ואע"פ שעושה מלחמות ועושה דין, דין ההוא הוא ברחמים. וכאן כתוב, הויה ילחם לכם, ולא נראה בדין ההוא רחמים כלל, שהרי כתוב, לא נשאר מהם עד אחד.

עז אפילו כאן היה דין ברחמים, כי כיסה עליהם הים ומתו, ואח"כ הוציאם הים. והקב"ה רצה בכבודם, ונקברו בארץ. ולא

ע אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קודש. אשריהם ישראל, שהקב"ה הפך בהם להתדבק בהם, מכל שאר אוה"ע. ומתוך האהבה אליהם, קרב אותם אצלו, ונתן להם התורה, ונתן להם השבת, שהוא קדוש מכל שאר הימים, ובו מנוחה מכל, ושמחת כל. ושקול שבת כנגד התורה כולה, ומי ששומר שבת, כאילו שמר התורה כולה.

עא וקראת לשבת עונג, לקדוש ה' מכובד. עונג כל, עונג של הנפש והגוף, עונג של העליונים והתחתונים. וקראת, פירושו, שיזמין אותו, כמו שמזמינים אורח: בשולחן הערוך, בבית מסודר כראוי, יותר מבכל שאר הימים. וקראת לשבת, מבעוד יום, שיוסיף מחול על הקודש. לקדוש ה' מכובד, זהו יום הכיפורים, כי יום הכיפורים ושבת הם אחד.

עב ממצוא חפצך ודבר דבר. שלא יהיה דיבורך של שבת כדיבורך של חול. משום שמילה ההוא של חול שמדברים בשבת, עולה ומעוררת מילה של חול למעלה. ונפגם השבת. מי שמזמין אורח, בו הוא צריך להשתדל, ולא באחר.

עג מילה ההיא היוצאת מפי האדם, עולה ומעוררת התעוררות של מעלה, אם לטוב אם לרע. ומי שיושב בתענוג שבת, אסור לו לעורר מילה של חול. כי פוגם פגם

אותם רק בנחת בלי צער. כמ"ש, הַמֶּק בשרו והוא עומד על רגליו, הרי שהדין היה ברחמים.

פ ובכל מקום, שם הוזה הוא דין ברחמים. חוץ ממקום אחד, שכתוב, הויה כגיבור ייצא. והאם כגיבור הוא ה', ולא גיבור ממש? אלא שישנה את לבושיו וילבש לבושים אחרים. שישנה מדה"ר שלו וילבש לבושי דין, כאיש מלחמות ישנה כלי זין שלו מרחמים לדין. הרי, שבמקום הוזה נשתנה הרחמים להיות דין.

פא ועם כל זה, הדין כאן יותר מרחמים. אבל רחמים יש בו, כמ"ש, הויה כגיבור ייצא, כאיש מלחמות יעיר קנאה. ולא גיבור ממש, שכולו דין. כאיש מלחמות, ולא איש מלחמות ממש, שכולו דין. כי ודאי אע"פ שעושה דין, הוא מרחם על מעשיו. וע"כ ה' ילחם לכם ודאי, ואתם תחרישון. כדי שלא תעוררו דין בלבד. אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה בחר אותם לחלקו ונחלתו. שכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

רצתה הארץ לקבלם, עד שהושיט לה הקב"ה ימינו, וקיבלה אותם. כמ"ש, נטית ימינך תבלעמו ארץ. ומשום זה, היה דין הוזה ברחמים.

עח וע"כ לא רצה הקב"ה שיעוררו ישראל דבר בעולם, מלמטה. כי אם היו מעוררים ישראל דבר מלמטה, לא היה מתעורר שם הרחמים, ולא נעשה הדין ברחמים. שכתוב, הויה ילחם לכם ואתם תחרישון. שלא תעוררו כלום, כי השם של רחמים צריך להתעורר עליהם, כדי לעשות הדין ברחמים. וע"כ צריך שלא תעשו פגם ותעוררו דבר אחר. כלומר, דין בלי רחמים. כי התעוררות שלמטה, היה מפעיל רק דין בלבד.

עט הרי כתוב, ויצא הויה ונלחם בגויים ההם. וכי דין הוזה ברחמים היה? כן היה הדין ברחמים, כי המיתה שלהם לא הייתה כמיתה שאר בני העולם, אלא ריחם עליהם הקב"ה, שלא יהיו כמיתה שאר בני העולם, שהרגו

מה תצעק אליי

כל מה שבים ובתהומות, מת. שלא יכול לסובלו שלושה ימים. ואז נעשה צר ליונה.

פה כיוון שראה יונה את כל הרווחה ההיא, היה שמח. אמר הקב"ה, ומה אתה צריך יותר, וכי לכך הבאתי אותך כאן. מה עשה הקב"ה? הרג את דג ההוא. וכל שאר דגי הים היו מסבבים סביב הדג. זה נשך אותו מצד ההוא, וזה נשך אותו מצד ההוא. אז ראה יונה את עצמו בצרה, מיד, ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה.

פו מתחילה קרא לו הכתוב דג ועתה קורא לו דגה. מטעם שכבר מת. כמ"ש, והדגה אשר ביאור מתה. ואז כתוב, קראתי מצרה לי. ולא כתוב, הייתי בצרה או ישבתי בצרה. אלא, קראתי מתוך הצרה, שהצרו לי דגי הים. וכתוב, מבטן שאול שיוועתי. שמת, ולא כתוב מבטן חי, או מבטן דג, אלא ודאי

פב ויאמר ה' אל משה מה תצעק אליי. כמ"ש, וַיִּמַן ה' דג גדול לבלוע את יונה, ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה. מה כתוב למעלה וַיִּמַן ה' דג גדול? וימן, פירושו נתינת מנה.

פג היה צריך לומר, וַיִּמַן ה' את יונה לדג. שהוא המנה, ששלח ה' לדג. אלא ודאי שדג הוזה היה מנה ליונה, לשמור אותו מכל שאר דגי הים, ויהיה גנוז בו. וכיוון שהביאו ה' בתוכו, ראה יונה במעיו, את הרוחב של מקום מעיו, שהוא כמו היכל גדול, ושתי עיניו של אותו הדג היו מאירות כשמש, ואבן טובה הייתה במעיו, שהאירה לו, והיה רואה כל מה שיש בים ובתהומות.

פד א"כ, מהו שכתוב, קראתי מצרה לי, שלא נראה מזה, שהיה לו שם כל הרווחה הזאת? אלא ודאי, שאחר שהדג הוזה הראה לו

במזל תלוי הדבר. כמ"ש, כי קריעת ים סוף נמשכה ממזל, היא הדיקנא קדישא.

פט דבר אל בני ישראל וייסעו. שייסעו מלהרבות דברים. כי אין זמן לתפילה עתה. לאיזה מקום ציווה אותם שייסעו, הרי על הים היו שורים? אלא סובב למעלה, שכתוב, מה תצעק אליי, שפירושו לת"ת, והרי כולם עמדו במקום הזה, בת"ת, שכל ישראל היו קשורים בת"ת. וע"כ אמר, וייסעו. שישאל ייסעו מכאן, מת"ת, ויבאו להתקשר במזל, שהיא הדיקנא. שאין עתה הזמן לת"ת, אלא במזל תלוי הדבר.

שהיה מת. וע"כ נקרא שאול.

פז כיוון שהתפלל תפילתו, קיבל אותו הקב"ה, והחיה לאותו הדג, והוציאו ליבשה לעיני כל, כמ"ש, ויאמר ה' לדג ויקא את יונה. וראו כולם מעשה הקב"ה.

פח ויתפלל יונה אל ה' אלקיו. התפלל למקום שהיה קשור בו, למידת המלכות. שכתוב, ה' אלקיו. ולא כתוב, ויתפלל אל ה' ולא יותר, אלא ה' אלקיו. רומז למידה שהיה קשור בה. אף כאן, ויאמר הויה אל משה, מה תצעק אליי. אליי, הוא בדיוק, למידתי, שהיא ת"ת. שבה היה משה קשור. אלא

הרם את מטף

בכל יום ואינם משגיחים. מצד הגבורה מתעוררים מים בעולם, ויוצאים מים. ועתה רצה הקב"ה לייבש המים, למה כתוב, ונטה את ידך, שהוא יד שמאל, גבורה?

צג אלא, הרם את מטף, הוא לייבש המים. ונטה את ידך, הוא להשיב המים, לעורר צד הגבורה ולהשיב המים על המצרים.

וע"כ הם שני דברים כאן, שכתוב, הרם את מטף, ונטה את ידך על הים ובקעהו. זה לייבש המים, וזה להשיב המים על המצרים.

צד איך נעשה יבשה בתוך הים, הרי היו שם תהומות? אלא הקב"ה עשה נס בתוך נס, כמ"ש, קפאו תהומות בלב ים. והיו הולכים ביבשה תוך הים. כמ"ש, ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה.

צ ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מטף, שבו רשום השם הקדוש, ונטה ידך בצד השם הקדוש, וכיוון שיראו המים את השם הקדוש, יברחו ממנו. וע"כ, ונטה את ידך לצד אחד של המטה, כי הצדדים האחרים של המטה, יהיו נחוצים לך לדברים אחרים. להכאת הסלע.

צא לפעמים נקרא מטה הזה מטה האלקים, ולפעמים נקרא מטה משה. וכולו אחד, בין שתאמר מטהו של הקב"ה בין שתאמר מטהו של משה. ומטה הזה הוא לעורר צד הגבורה. וע"כ כתוב, נטה את ידך, שפירושו יד שמאל, שהוא בצד הגבורה.

צב אוי לאלו שאינם רואים ואינם מסתכלים בתורה, והתורה קוראה לפנייהם

ויסר את אופן מרכבותיו

בהבראם אלא באברהם, שבו נתקיימו שמים וארץ. לקח את יצחק ושתל בו את העולם, שיהיה קיים תמיד. כמ"ש, ואת בריתי אקים את יצחק. לקח את יעקב והושיבו לפניו, והשתעשע עימו, והתפאר בו. כמ"ש, ישראל אשר בך אתפאר.

צז יעקב אחוז בעה"ת, שאין בו מוות

צה וְאָרָא הַחַיּוֹת, והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. הקב"ה מראה בכל דבר את הממשלה שלו, וממשלתו לא תסור לעולם ולעולמי עולמים.

צו ועושה ממשלה באבות. לקח את אברהם וקיים בו את העולם, כמ"ש, אלה תולדות השמים והארץ בהפראם. אל תקרא

ולמעלה דו"א. האבות הם המרכבה. ושנאמר, ועושה ממשלה באבות. שהבינה עשתה ממשלה בחג"ת דו"א, שהם רגלי המרכבה שלה. לקח את אברהם וקיים בו את העולם, כי אברהם, קו ימין, חסד דו"א, בו מתקיים העולם, שהוא המלכות. כי כל עוד שהחכמה שבה אינה מתלבשת בחסד דו"א, אין לה קיום. לקח את יצחק ושתל בו את העולם, כי יצחק, קו שמאל, גבורה דו"א שממנו נבנה המלכות, כי המלכות נבנה מקו שמאל דו"א. הרי שיצחק שתל אותה, ואברהם רק קיים אותה, שהלבישה בחסדים. לקח את יעקב והושיבו לפניו, באמצע, כי יעקב קו האמצעי, ת"ת דו"א, המכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל, ומקיים הארת שניהם. ושנאמר, והשתעשע עימו, והתפאר בו, כי ולולא קו האמצעי לא היה אור בבינה.

יעקב אחוז בעה"ח, כי עה"ח אחוז בבינה, ששם החיים, והוא נקרא עה"ת. ומשום זה יעקב לא מת, שאין אחיזה בו לס"א, אבל כשיתחבר עם הנוקבא, יש אחיזה בס"א מחמת הנוקבא שהתחברה עימו. ומתי מת? הוא בשעה שכתוב, ויאסוף רגליו אל המיטה, שהתחבר עם המלכות, ואז מת. משום שבמיטה הזו כתוב, רגליה יורדות מוות. כי מפרנסת הס"א, שהם מוות. שכל מה שיש לס"א מקבלים מן המלכות, הנוקבא דו"א. ונתבאר ד' רגלי המרכבה העליונה, בינה, שהם חג"ת דו"א והנוקבא המקבלת מהם. והם נקראים ג"כ ד' חיות. וד' רגלי המרכבה התחתונה שמחזה ולמטה, הם נהי"מ, ונקראים אופנים, מחמת האופן בתוך האופן המתוקן בהם. כי כל החלק שלמטה מחזה דו"א שייכת לנוקבא, המתוקנת באופן.

צח כל המחנות של מעלה, שנמשכות מד' מחנות שכינה, האופנים. וכל המרכבות כולן אחוזות אלו באלו, מדרגות במדרגות, העליונות ותחתונות משתלשלות זו מזו ונכללות זו בזו. וחיה קדושה עליהן, שהיא הנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, ששם ד' חיות. והנוקבא היא חיה הדי. וכל ההמון

לעולם, שכל החיים השתכללו באילן הזה, והוא נותן חיים לכל אלו שהם נאחזים בו. ומשום זה, יעקב לא מת. ומתי מת? הוא בשעה שכתוב, ויאסוף רגליו אל המיטה. המיטה, הוא כמ"ש, הנה מיטתו של שלמה, שהיא המלכות. ומשום שבמיטה הזו כתוב, רגליה יורדות מוות, וע"כ כתוב, ויאסוף רגליו אל המיטה, ואז, ויגווע ויאסף אל עמיו. אבל כל עוד שהיה נאחז בעה"ח, שהוא דו"א, לא מת. כי אין מיתה אלא מצד המלכות. ועשה הקב"ה את יעקב לבחיר האבות. כמ"ש, יעקב אשר בחרתיך.

וארא החיות, והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. איזה יחס יש להכתוב הזה עם הכתוב, ניסר את אופן מרכבותיו? החיות הם בחג"ת דו"א עד החזה, והאופנים הם מחזה ולמטה בנה"י דו"א, ששם הנוקבא דו"א.

ובנוקבא דו"א יש ב' נקודות:

- א. נקודה הממותקת בבינה, שהוא רחמים, נקראת מפתחא,
- ב. נקודת מדה"ד דצ"א הבלתי ממותקת, נקראת מנעולא.

ומצד הנקודה השנייה אין המלכות ראויה לאור עליון, כי הצמצום רוכבת עליה. וכל המוחין שמקבלת הוא רק בבחינת הנקודה הראשונה, הנקראת מפתחא. ולפיכך נגנזה נקודה השנייה בתוך הראשונה, ונקודה הראשונה היא מגולה ושולטת. וע"י תיקון זה המלכות ראויה לקבל מוחין.

ע"כ כתוב, והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. שאע"פ שיש ב' נקודות במלכות, כמ"ש, ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן, שאופן דמנעולא גנוזה בתוך אופן דמפתחא, מ"מ משמש בה רק אופן אחד, שהוא מפתחא, ואופן שני אינו ניכר כלל. שבתיקון אופן דמפתחא תלויים כל המוחין דמלכות, ומכ"ש הס"א המקבלת ממנה. וכשרצה לאבד את המצרים, הסיר את תיקון הזה. כמ"ש, ויסר את אופן מרכבותיו.

המרכבה העליונה שהיא שורש כל המרכבות, חג"ת דו"א והמלכות, שמחזה

לימין ולשמאל. כמ"ש, שם אוניות יִהְיוּ לְכוּן לווייתן זה יצרת לשחק בו. זהו יסוד דו"א, קו האמצעי. וכל דגי הים מתקבצים למקומם, וכל החיות שמחים עליו, וחיות השדה העליון שמחים. כמ"ש, וכל חיות השדה ישחקו שם.

רוח סערה שבא בים והאוניות עולות ויורדות, זה כבר התחלת תיקון. כי בעת הדינים, נעשה הים קפוא. כי בשעת הדינים קופא הים, והאוניות שבו אינן יכולות לזוז ממקומן. חוץ מאותה שעה, שבא מנהיג אחד של הים, קו האמצעי, שמעלה המסך דחיריק, אז מתגלה תחילה אותו רוח סערה, מלכות דמדה"ד, שאז האוניות עולות ויורדות. ואח"כ ממתיק אותה במדה"ר, עד שראויה לקבל אור. שידע להמתיקו במדה"ר, ואז כל האוניות הולכות בדרך הישר, ואינן סרות לימין ולשמאל שאז מיחד הקווים ימין ושמאל זה בזה בדרך קו האמצעי.

קב כעין של מעלה בחג"ת דו"א, יש למטה בנה"י דו"א. וכעין של מטה יש בים התחתון, במלכות. ועוד, כעין של מעלה בחג"ת דו"א יש בים העליון, בבינה. וכעין של מעלה יש למטה בנה"י דו"א. וכעין של מטה יש בים התחתון, מלכות.

קג הגוף של ים העליון, בינה, האורך והרוחב שלו, הראש והזרועות, והגוף, הכל כמו שצריך, וכולם בשמו נקרא. וכעין זה בים שלמטה, המלכות, יש ג"כ ראש של הים וזרועות של הים והגוף של הים.

וכעין של מעלה בחג"ת דו"א, שכמו שיש בז"א ד' גלגלי המרכבה, חג"ת דו"א והנוקבא, כן הם נכללים בים העליון בבינה. וחג"ת אשר שם, מכונים זרועות, חו"ג, וגוף ת"ת, וג"ר ראש.

קד זבולון לחוף ימים ישכון, ויִרְכָּתוּ על צידו. והרי ים אחד היה בנחלתו ולמה אומר לחוף ימים? חוף ימים הוא כמ"ש, יוצאי ירך יעקב, כי זבולון שוק הימין של הגוף היה, נצה, וע"כ כתוב, וירכתו. וים כנרת היה בנחלתו. ומכאן נמצא חילזון לתכלת.

והמחנות כולן נוסעות תחת ידה, תחת רשותה, על פיה תיסענה ועל פיה תחנינה. כי כל המרכבות והחיות והאופנים, אין להם אלא מה שמקבלים מחיה העליונה הזו.

צט וזו היא חיה, שכל שאר החיות נאחזות בה. והשתלשלו ממנה כמה חיות לחיות, שהרבה חיות השתלשלו זה מזה, ונכללו מדרגות במדרגות. וכל העליונים והתחתונים הולכים ושטים בים, בנוקבא. העליונים נכללים בה, שמשפיעים לה, והתחתונים נכללים בה, שמקבלים ממנה. כמ"ש, זה הים גדול ורחבידיים.

ק וכשהים מעלה גליו, הדינים, כל האוניות עולות ויורדות, כמ"ש, יעלו שמים יירדו והמוות, וסערה נמצאת, ורוח חזק הולך עליו בחוקה. ודגי הים מתפורים לכל צד, אלו למזרח ואלו למערב, אלו לצפון ואלו לדרום. וכל בני העולם, שדגי הים האלו רואים רשימה עליהם מחמת חטאם, לוקחים אותם ובוועים אותם במערות העפר. כשהתחתונים חוטאים מתקלקל בשבילים התיקון של גניזת אופן בתוך האופן, ומתגלה המלכות דמדה"ד, שמצידה אין המלכות, הים, ראויה לקבלת אורות. וע"כ האוניות שבים, שהם כמו המרכבות שביבשה, עולות ויורדות, וחושבות להישבר. ודגי הים, שהם המלאכים שבמלכות, שהיו מקושרים בדי רוחות, שהם חו"ג תו"מ, כיוון שנסתלק האור הזה, הותר הקשר הזה של חו"ג תו"מ, ומתפורים כל אחד לצידו שנמשך משם. ובני העולם שקלקלו מעשיהם וגרמו את זה, שמחמת זה נרשם חטאם בהם, בולעים אותם במערות העפר, במלכות דמדה"ד. כי עפר היא שם המלכות, ומדה"ד שנגלה בה מכונה מערה.

קא וכל האוניות אינן זזות ממקומן, ואינן עולות ויורדות, חוץ מאותה שעה, שבא מנהיג אחד של הים, וידע להשלים את רוח הסערה של הים. וכיוון שעולה זה על הים, הוא נח מועפו, ומנוחה נמצאת. ואז כל האוניות הולכות בדרך הישר, ואינן סרות

רבים או שניהם בלשון יחיד. אלא כתוב, ויסר את אופן מרכבותיו, שאופן הוא בלשון יחיד, ומרכבותיו בלשון רבים, משום שאופן הוא הכוח, שכולם היו מתדבקים בו. וע"כ נאמר בלשון יחיד.

קט אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם להתדבק בהם, ולהיות להם חלק, והם יהיו חלקו. כמ"ש, ובו תדבקון. וכתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם. בה' ממש. וכתוב, כי יעקב בחר לו יי'. וכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, שהוציאם מזרע קודש, להיות חלקו. משא"כ הס"א ואוה"ע, אין להם שום אחיזה בו"א. וע"כ נתן להם תורה הקדושה העליונה, שהייתה גנוזה שני אלפים שנה מטרם שנברא העולם. ובשביל אהבתו נתן אותה לישראל ללכת אחריה ולהידבק בה.

קי כל המחנות של מעלה וכל המרכבות, כולם אחוזים זה בזה מדרגות במדרגות, אלו העליונים ואלו התחתונים קשורים יחד. כמ"ש, זה הים גדול. והחיה הקדושה עליהם, הנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, המקבלת מג' חיות דו"א, והיא חיה הרביעית, שהכל מקבלים ממנה. אפילו המרכבות דס"א ואוה"ע. וכל ההמון והמחנות כולם נוסעים תחת ידה, על פיה יסעו ועל פיה יחנו. בעת שהיא נוסעת, כולם נוסעים. משום שכולם אחוזים בה.

קיא בשעה שרצה הקב"ה להעביר המוניו של פרעה למטה, העביר תחילה אותו הכוח שלהם למעלה. העביר והסיר אותו מקום הקדוש העליון, נקודת המלכות הממותקת בבינה, המתוקן בחיה הקדושה, שהייתה מנהיגה לכל אלו המרכבות של שר מצרים למעלה. כי כל המרכבות ברשותה היא, ואפילו דס"א. כיוון שזו הסתלקה, כל המחנות והמרכבות לא יכלו לנהוג. וכיוון שלא יכלו, הוסר הממונה של מצרים מממשלתו, והעבירו אותו באש דולק. ואז הוסר ממשלת מצרים. וע"כ אמרו, אנוסה מפני בני ישראל. מה הטעם? משום שראו

קה כמה מרכבות על מרכבות נמצאים, וגלגלי המרכבה רצים במהירות, וסומכי המרכבה אינם מתעכבים מנסוע עליהם. המרכבה של הממונה על מצרים לא נמצא שהיא מרכבה שלמה, כי כתוב, וַיִּסַּר אֶת אֹפֶן מִרְכֹּבוֹתָיו. כמה מרכבות היו, שהיו נוסעות על סומך גלגל אחד, שנתמנה עליהם, כיוון שזה הוסר משליטתו, כל המרכבות עברו משליטתם ולא נסעו. אז כולם שלמטה בעוה"ז, עברו משליטתם. שכתוב, על מצרים ועל פרעה ועל הבוטחים בו.

ושנאמר, כמה מרכבות היו, שהיו נוסעות על סומך גלגל אחד, כלומר, על אופן אחד, נקודת המלכות המתוקנת במדה"ר, שזולתה לא היו ראויים לקבלת אור. כי אחר שהוסר התיקון של מלכות הממותקת במדה"ר, כל המרכבות עברו משליטתם ולא נסעו, שכבר אינם ראויים לקבלת אור, וע"כ הוסרה השליטה שלהם, וע"כ ולא יכלו לנסוע.

קו ובזמן שהוא ממשלת מצרים הייתה מושלת על כל שאר העמים, כיוון שנשבר הכוח של המצרים, הכוח של מלכות הממותקת, שממנה ינקו המצרים כל הכוח שלהם. נשבר הכוח של שאר העמים, שכתוב, אז נבהלו אלופי אדום. וכתוב, שמעו עמים יְרֵגוּן. משום שכולם היו נאחזים בעבודת מצרים, ונאחזים במצרים שיושיעו להם. ובזמן שהוא ביקשו כולם עזרה ממצרים להתחזק. וע"כ כיוון ששמעו הגבורות שעשה הקב"ה במצרים, רפו ידיהם ולא יכלו לעמוד, וכולם הודעו ונשברו משליטתם.

קז ודאי, כשנשבר הכוח שלהם למעלה, ונשבר הכוח של כל אלו הנאחזים בו, כי כיוון שנשבר הכוח של כולם למעלה, נשברו כל אלו שלמטה, משום הכוח שהוא שנשבר תחילה. ומשום זה, וַיִּסַּר אֶת אֹפֶן מִרְכֹּבוֹתָיו. כלומר, הכוח של מעלה. וַיִּנְהָגוּ בַּכְּבוֹד. כי כשזה נשבר, לא היו הולכים.

קח כי לא כתוב, ויסר את אופן מרכבותיו, או אופן מרכבתו. שניהם בלשון

וממשלת העמים עכו"ם הוסרה מפני המטרוניתא, ואז זוקפים ראשים כל מי שנאחו בה.

קכא וייקח אהרון את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאישה. כנ"י, מלכות, מכונה אלישבע, ע"ש שבע ספירות שבה. שאהרון הוא השושבין שלה, לתקן ביתה ולשמש אותה, ולהביאה אל המלך, ז"א, להתחבר יחד. מכאן ולהלאה, כל כהן המשמש במקדש, הוא שושבין של המלכות, כמו אהרון.

קכב אחימלך, כהן גדול עליון היה. וכל אלו הכהנים שעיימו, כולם היו שושבינים של המטרוניתא, המלכות. כיוון שנהרגו, נשארה המטרוניתא לבדה בלי זיווג עם ז"א, ונאבד השושבין שלה, ולא נמצא מי שישמש לפניה, ויתקן ביתה, וישמח אותה להודווג עם המלך. אז מיום ההוא עברה לצד שמאל, ועומדת על העולם אורבת על כל, הרג לשאול ולבניו, ומתו מישראל כמה אלפים וכמה רבבות, ועד עתה אותו החטא תלוי, עד שבא סנחריב, והחריד הכל.

קכג כתוב, עוד היום בנוב, זהו יום העליון, זו כנ"י, המלכות, שאיבדה השושבין שלה, שנשארה בלי ימין, להתדבק בשמאל, כי הכהן הוא ימין. ומשום זה, עוד היום בנוב לעמוד, לתבוע דין על הריגת נוב עיר הכהנים, עד שככתוב בחטא ההוא, והלבנון באדיר ייפול.

קכד כתוב, גבעת שאול נָסָה. שאול הוא כאן, משום שהרג הכהנים שבנוב, וגרם שזרוע הימין ייעקר מן העולם. ומחמת חטאו זה, נסו בני מקומו, גבעת שאול, בפני מלך אשור. מיום ההוא לא עבר אדם באותו מקום, כדי שלא יסכן את עצמו.

קכה אשרי אדם מצא חכמה. וזה הוא אדם, שהזמין לו הקב"ה אוצר בדרך, פני השכינה, וע"ז כתוב, ואורח צדיקים כאור נוגה.

קכו לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה.

את הממונה של מצרים שנשרף באש.

קיב בשעה שקרבו ישראל אל הים, קרא הקב"ה לשר הממונה על הים, אמר לו בשעה שעשיתי את העולם, פקדתי אותך על הים, ויש לי תנאי עם הים, שיבקעו מימיו לפני בניי. עתה הגיע הזמן שיעברו בניי בתוך הים. ואח"כ כתוב, וישב הים לפנות בוקר לאיתנו. מהו לאיתנו? לתנאו שהיה לו עם הקב"ה כשברא את העולם. כי לאיתנו הוא אותיות לתנאו.

קיג והיו ישראל שורים על הים. וישראל היו רואים גלי הים עולים ויורדים. נשאו עיניהם, וראו פרעה והמונו, יִירָאוּ וצַעקוּ. כתוב, הים ראה. מה ראה הים? ארונו של יוסף ראה וברח מלפניו, משום שכתוב ביוסף, ויָנוֹס ויִיצֵא חֲחוּצָה. וע"כ בזכות הוזה הים ראה ויָנוֹס. וכתוב, ויָסַר את אופן מרכבותיו, ויאמר מצרים אָנוֹסָה מפני ישראל. משום שראו את ארץ מצרים כאילו היא נשרפת באש. אז אמרו, אנוסה מפני בני ישראל.

קיד כאשר הקב"ה רוצה להעביר ממשלה בארץ, אינו עושה עד שמעביר הממשלה שלה ברקיע. ואינו מעביר הממשלה ברקיע, עד שממנה אחר במקומה, מטעם, שלא יחסר השימוש שלהם ברקיע. כדי לקיים מה שכתוב, ולמי שירצה יתְנַנֶּה.

קטו ה' אדוננו, מה אדיר שמך בכל הארץ. כשרוצה הקב"ה לשַׁבֵּר כוח העמים עכו"ם, מגביר דינו עליהם ומשבר אותם, ומעביר מלפניו הממשלה שלהם.

קטז אשר תִּנְה הוֹדֵךְ על השמים. מהו, אשר תנה הודך? הוא הנהר העמוק מכל, בינה, ודוד התפלל תפילתו להמשיך ממנו על השמים, ז"א. וזהו אשר, שהוא שם הבינה, כמ"ש, אהיה אשר אהיה.

קיז בשעה שנהר הוזה, העמוק מכל, בינה, נמשך ויוצא על השמים, ז"א, אז הכל בשמחה, והמטרוניתא, מלכות, מתעטרת במלך, ז"א, וכל העולמות כולם הם בשמחה,

וזה הממונה שהתמנה על מצרים, השר שלהם במרום. כיוון שהעבירו אותו מממשלתו, איך היה יכול לרדוף אחרי ישראל?

קלא ודאי כן הוא. אבל הכתוב, ויאמר מצרים, אינו הממונה שלהם אלא מצרים של מטה, כי ה' נלחם להם במצרים, כלומר במצרים של מעלה, בממונה שלהם. כי כיוון שנשבר כוחם מלמעלה, נשבר כוחם וגבורתם למטה. כמ"ש, כי ה' נלחם להם במצרים. במצרים בדיוק, זה הוא תוקפם של מעלה, הממונה שלהם. במקום שנאמר מלך מצרים סתם, ולא נאמר פרעה, הכוונה הוא על שר הממונה על מצרים. אף כאן במצרים, הוא הממונה על מצרים. וכאן שנאמר, ויאמר מצרים אנוסה מפני בני ישראל, כלומר מצרים שלמטה, שראו שנשבר כוחם וגבורתם שלמעלה, של הממונה שלהם.

קלב כשמתעוררת כנ"י, המלכות, מתעוררים כל אלו האחוזים בה, וכל האחרים של מטה, כל האומות, וישראל למעלה מכולם, משום שהם לוקחים אותה בגוף האילן. כלומר, כשהיא מחוברת בו"א, שנקרא עה"ח. ומשום זה ישראל נאחזים בה יותר מכל אוה"ע. וכשהם מתעוררים להרע לישראל, נשבר תוקפם של השולטים עליהם, הממונים שלהם של מעלה.

קלג ממונה שהוא המושל של מצרים, הַצַּר לישראל בכמה שעבודים. ולאחר שנשבר מתחילה, נשברו הממלכות של מטה. כמ"ש, כי ה' נלחם להם במצרים.

ובמקום אחר כתוב, מזמור לדוד. לדוד מזמור, יורה על השירה, שאמר דוד על כנ"י, המלכות. מזמור לדוד, מורה על השירה, שאמר דוד על עצמו.

קכז לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה. לה' זה הקב"ה, ז"א. הארץ ומלואה, זה כנ"י, המלכות. וכל ההמון שלה המתחבר עימה, ונקראים מלואה, כמ"ש, מלוא כל הארץ כבודו. תבל ויושבי בה, ארץ שלמטה נקרא תבל, ונאחזת בדין של מעלה, דמלכות, כמ"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בין ליחיד, בין לעם אחד, בין לכל העולם, מדין הוזה הוא נידון. מדין המלכות, שנקראת צדק.

קכח פרעה ינק מדין הזה, עד שנאבדו הוא וכל עמו. כיוון שדין הזה של המלכות התעורר עליהם, ממונה ההוא, שנתמנה עליהם לשלוט, הוסר ועבר, ואז כולם שלמטה, נאבדו, כמ"ש, וַיִּסַר אֶת אֹפֶן מִרְכֹּבוֹתָיו. אופן מרכבותיו, מרכבותיו של פרעה. ואופן שלהם הממונה השולט עליהם. וע"כ מתו כולם ביים, ביים העליון, במלכות, שהתעורר עליהם, ונמחו על ידו. וע"כ טבעו ביים סוף, שפירושו, סוף המדרגות, המלכות, שנמחו על ידה.

קכט וַיִּנְהֲגוּ בַכְּבֹדֹת. בדרך שהאדם הולך, מוליכים אותו. בפרעה כתוב, וַיִּכְבְּדוּ לָב פִּרְעֹה, בדבר הזה הולך אותו הקב"ה, בכבוד ממש. אמר לו הקב"ה, אתה הכבדת את ליבך, אני מוליך אותך בזה, וע"כ וינהגו בכבודות.

קל ויאמר מצרים אנוסה. ויאמר מצרים,

וייסע מלאך האלקים

לבינה, מתחת החכמה שלה, ואז נופלים בינה ותו"מ שלה למטה ממדרגתה, לז"א. והיא נשארת רק בב' ספירות כו"ח, ובב' אורות רוח נפש. וזה נבחן שניקבה הבינה, שלא נשאר בה אלא אור נקבה המאיר ממטה למעלה. וע"כ מכונות הספירות שלה בשם אבנים נקובות. וזהו נקודת החולם.

קלד מטרם שנמצא אורא דכיא ולא האיר, היו האבנים הנקובות סתומות. ג' רוחות הכלולים בג' היו שקועים. ומים היו סתומים תחת הנקבים. בשבעים ושתיים אותיות חוזרות למקומם אלו האבנים. סדר יציאת האורות הוא בג' נקודות חולם שרוק חיריק. שמתחילה עולה המלכות

שנפתחה הארתם.

קלה אחר ע"ב מדרגות, שהן ג' פעמים ע"ב אותיות, התבקעו וניקבו האבנים תחת צרור, שהיה חקוק, והתקבצו המדרגות ונעשו קבוצה אחת.

ע"ב אותיות יש בכל פסוק מג' הפסוקים: וייסע מלאך האלקים. ויבוא בין מחנה מצריים, ובין מחנה ישראל. ויט משה את ידו על הים. והם עניין ג' קווים. כי ע"ב אותיות שבפסוק, וייסע, הן קו ימין. וע"ב אותיות שבפסוק, ויבוא, הן קו שמאל. וע"ב אותיות שבפסוק, ויט, הן קו אמצעי. ושנאמר לעיל, בשבעים ושתיים אותיות חוזרות למקומם אלו האבנים, הכוונה היא על ע"ב אותיות שבפסוק, וייסע מלאך האלקים, שהן קו ימין וחסדים. ויש ע"ב צירופים של ג' ג' אותיות, מצירוף כל ג' הפסוקים. והן נקראות ע"ב מדרגות, מטעם היות בכל צירוף ג' קווים, וג' קווים נחשבים למדרגה.

גם נודע, שע"י מסך דחיריק שבקו האמצעי, מתמעט הקו שמאל דבינה מג"ר ל"ק דג"ר, שחזור ומעלה את המלכות לבינה, והבינה מתבקעת שוב ונעשית ו"ק, אור נקבה. אחר ע"ב מדרגות, שהן ג' פעמים, כלומר, אחר שיוצאים ג' קווים, שהן ע"ב מדרגות, המרומזים בפסוקים וייסע ויבוא ויט. הנה ע"י קו האמצעי שבהם, מסיבת הצרור שהיה חקוק בדינים, במסך דחיריק שבקו האמצעי, חזרו והתבקעו וניקבו הספירות דבינה, שנקראות אבנים. והתקבצו המדרגות ונעשו קבוצה אחת, שע"י המסך הזה שהמעט את קו השמאל ל"ק דג"ר, התקבצו והתייחדו ג' הקווים לקבוצה אחת, באופן שאינם מאירים זה בלי זה. ומטעם זה מכנה את המסך בשם צרור, מטעם היותו צרור כל ג' הקווים לאגודה אחת.

קלו אח"כ התחלקו ונעשו ב' מדרגות של מים. מחצית המים קפאו, ומחציתם שקעו, אלו עלו ואלו ירדו. מכאן התחיל העולם להתחלק.

ואח"כ, ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק, חזרת המלכות ויורדת מן הבינה למקומה, ואז חוזרים הבינה ותו"מ ועולים מז"א אל הבינה, ושוב נשלמה הבינה בה' ספירות כח"ב תו"מ, ובה' אורות נרנח". ונסתמו הנקבים, כי התבטלה הנוקביות שבה. אבל האורות סתומים, מחמת חסרון חסדים, שאין החכמה יכולה להאיר בלי התלבשות החסדים. וזהו נקודת השורוק.

ומטרם שנגלו החסדים השלמים, המכונים אורא דכ"א, להלביש את החכמה שבקו השמאל של הבינה, היו האבנים הנקובות סתומות. כלומר שנסתמו הנקבים, מחמת חזרת הבינה ותו"מ למדרגתם, וכבר הייתה יכולה להאיר ממעלה למטה בבחינת אור זכר, אבל גם האורות נסתמו בה, כי אין החכמה מאירה בלי חסדים.

ונודע, שבעת שהבינה מעלה אליה את הבינה ותו"מ שלה מתוך ז"א, עולים עימהם אליה גם חג"ת דו"א, המלבישים בינה ותו"מ האלו. ואז כשז"א בבינה, נבחן ז"א, לג' רוחות הכלולים בג', ג' רוחות, חג"ת דו"א, שספירותיו בסוד רוח, הכלולים בג', בבינה ותו"מ דבינה, שהם מלבושים עליהם. והארתם לא הייתה ניכרת, כי אם הייתה ניכרת הארת החסדים שבז"א, אז הייתה החכמה מתלבשת בחסדים, והאבנים דבינה לא היו סתומים.

ושנאמר לעיל, ומים היו סתומים, הוא שהחסדים דז"א היו סתומים. תחת הנקבים, אע"פ שיש בז"א נוקבא, המסך דחיריק, שעליו מתגלה אח"כ אור החסדים, אבל עתה היו המים סתומים, כי כל בחינת ז"א הייתה שקועה. אלא אח"כ מתעורר ז"א עם מסך דחיריק שבו, ומעלה מ"ן, ומוציא החסדים להלביש את החכמה.

ושנאמר, בשבעים ושתיים אותיות חוזרות למקומם אלו האבנים, שבע"ב (72) אותיות שבפסוק וייסע מלאך האלקים, שהוא קו ימין, שהן גילוי החסדים, מתלבשת החכמה שבקו שמאל דבינה בחסדים האלו, ואבנים סתומים שבה, חוזרים למקומם,

דו"א, כבר כלול בו הדינים מצרור העליון, העומד למעלה ממנו במקום החוזה, והנה ג' הקווים חג"ת שלמעלה מחוזה, נקראים ע"ב מדרגות, שהם ג' הפסוקים, וייסע, ויבוא, ויט. וע"כ מכונים הדינים אשר בצרור העליון, העומדים בסיום ע"ב מדרגות, בשם, ע"ב חתימות מטבעת החזקה. ע"ב, על שם הארתו. חתימות פירושו סיומים, משום שנמצאים בסיום המדרגות. טבעת החזקה, הוא הצרור עצמו, שהוא המסך דחזה, שבו הדינים.

ע"כ נאמר, צרור אחר יש למעלה, הצרור שבקו האמצעי שמחזה ולמטה, והוא חקוק בע"ב חתימות מטבעת החזקה, כלומר, הדינים שבצרור העליון, העומד במקום החוזה, המכונים כן, המשפיעים לצרור התחתון. אמנם עכ"ז אינם נחשבים לדינים שיפגמו משהו את המדרגה, מטעם, שהדינים המתגלים בים, המכונים גלי הים, יושתקו ע"י הדינים שבקו אמצעי שלמטה מחוזה, ולולא הדינים הללו שבצרור התחתון, לא היו הגלים נשתקים, והים, המלכות, לא הייתה יכולה להאיר. וע"כ אינם נחשבים לדינים אלא לתיקונים.

וג' הקווים הללו, אינם מגלים חכמה אלא בסוד נסיעתם, שהארת כל אחד מתגלה במיוחד בזה אחר זה, בסוד ג' נקודות: חולם, ואח"כ שורוק, ואח"כ חיריק. ואז מקבלת המלכות את גילוי החכמה מהם. אבל כשגמרו הארתם בזה אחר זה, המכונה נסיעה, אז הם נחים. שהארתם מתחברת ביחד תחת שליטת אור החסדים, והחכמה אינה מתגלה עוד.

וכשהם נוסעים, כדי לגלות הארת החכמה, הם מתחלקים לד' זוויות, שכל אחד מג' הקווים מגלה הארתו במיוחד. מתחילה הימין, וכשנגמרה הארת הימין, אח"כ מאיר השמאל, וכאשר נגמרה הארת השמאל, מאיר האמצעי, שהם מכונים, דרום צפון מזרח. ואח"כ המערב, המלכות, מקבלת מהם החכמה. ע"כ נאמר, חלק אחד עולה, שמאיר ממטה למעלה. אבל כשמתחברים

בשעת שליטת קו שמאל, קופאים המים שבים, משום שהחכמה אינה מאירה בלי חסדים. ואח"כ ע"י החסדים הם נפתחים וחוזרים לנוזלים, שחוזרים להאיר. אמנם לא כל החכמה חוזרת להאיר אלא רק הו"ק שבחכמה, והג"ר שבה נעלמים. ולפיכך נבחן כאן, שמי החכמה נחלקו לב' מדרגות: ו"ק וג"ר, שהו"ק קפאו בעת שליטת השמאל, ואח"כ ע"י גילוי החסדים חוזרים להאיר. והג"ר לא קפאו, אלא נעלמו לגמרי, שהרי אינם מאירים אפילו אחר גילוי החסדים.

וע"כ נאמר, שהתחלקו ונעשו ב' מדרגות של מים, ג"ר וו"ק. מחצית המים קפאו, שו"ק דחכמה חוזרים להיגלות ע"י החסדים. ומחציתם שקעו, שג"ר נעלמו לגמרי. אלו עלו, אותם שנגלו, היו מאירים ממטה למעלה, שהוא ו"ק. ואלו ירדו, אותם ששקעו, היו מאירים ממעלה למטה, שהוא ג"ר. מכאן התחיל העולם להתחלק, שלא נשארה בעולם אלא מחצית התחתון של החכמה, שהוא ו"ק.

קלז) צרור אחר יש למעלה, והוא חקוק בע"ב (72) חתימות מטבעת החזקה, ובהם שקועים גלי הים. כשנוסעים מתחלקים לד' זוויות, חלק אחד עולה, שמאיר ממטה למעלה, הנוקבא, מערב. וחלק אחד יורד, שמאיר ממעלה למטה, עם אור החסדים, ד"א, מזרח. חלק אחד לצד צפון, קו שמאל, גבורה. וחלק אחד לצד דרום, קו ימין, חסד. כשמתחברים יחד, גחלות לוחטות עומדות בלהט החרב המתהפכת.

המסך שבקו אמצעי הנקרא צרור, המשמש במקום בינה, וכן הוא משמש מחוזה ולמעלה דו"א, להיותם מדרגה אחת. כן יש צרור המשמש מחוזה ולמטה דו"א, שבכותו מכריע בין ב' הקווים אשר שם. וההפרש ביניהם הוא רב, כי אותו הצרור, המשמש מחוזה ולמעלה דו"א, אינו מגלה שם הדינים שבו, להיותו נמצא בסיום הקווים, ואין הדינים יכולים לפגום למעלה ממקום מציאותם. משא"כ הצרור שמחזה ולמטה

המלאך מט"ט, שעולה למעלה מחוזה וממשיך החכמה למחזה ולמטה, לסוד ד' החיות של מרכבה התחתונה, המכונים, אלפי שְׁנָאָן.

מדרגה, שהיא שליח של חלק המדינה העליונה, מלכות שמחזה ולמעלה, מט"ט, שליח להמשיך ולקבל חכמה ממלכות העליונה שמחזה ולמעלה, בשביל המלכות שמחזה ולמטה, עולה בעמוד הזה למעלה למעלה, ומסתכל למרחוק, שמקבל חכמה, שנקרא הסתכלות מרחוק, כמ"ש, מרחוק ה' נראה לי. ושטים לד' רוחות העולם, ומגלים חכמה ע"י מט"ט.

קלט מדרגה היא, מט"ט, כשירד מלמעלה מחוזה, עומדים אלף מימינו ואלף משמאלו, שממשיך חכמה המרומות במספר אלף בין בימינו ובין בשמאלו. והוא שב למחזה ולמטה, ויושב במקומו כמלך על הכיסא שלו. מדרגה היא בעת שהים, המלכות, שט לד' רוחות העולם, עימו יוצא בו שב, הוא שב בקיומו של המלך.

הקווים מגלים החכמה רק בדרך נסיעה על שלושה מקומות בזה אחר זה, בחולם שורוק חיריק, שזה רְצוּא. אבל כשגמרו נסיעתם ומתחברים בהארתם במנוחה, שזה וְשׁוּב, אז יש להט החרב המתהפכת בקו שמאל, השומר שלא יגלה חכמה לחוץ. והוה המדרגה, מט"ט, שבעת שהים, המלכות, שט לד' רוחות העולם, ומגלה חכמה בעת נסיעתו, עימו היא יוצאת לנסיעה, עימו היא שבה מנסיעתה, הוא שב, כדי לקיים המוחין של המלך בהארת החסדים, שבו מתקיימים המוחין.

קמ ואז כשהים בבחינת וְשׁוּב, יוצאים כרוזים, מי שהוא מבעלי העיניים, יזקוף אותם למעלה למעלה. בעלי כנפיים יקומו בקיומם. בעלי הפנים, יכסו פניהם עד שנוסע במסעיו, אז וייסע מלאך האלקים.

עיניים הם ג"ר דחכמה והפנים הם ו"ק דחכמה. כמ"ש, חכמת אדם תאיר פניו. מי שהוא מבעלי העיניים, יזקוף אותם למעלה למעלה, שיאירו למעלה למעלה בבינה ולא

יחד, שלאחר שגמרו נסיעתם שמאירים כולם ביחד, גחלות לזהטות עומדות בקו השמאל, בעניין להט החרב המתהפכת, שהם שומרים את החכמה, שלא תתגלה שלא בשעת נסיעה. וע"כ אין גילוי אז, אלא לאור החסדים בלבד.

קלח עמוד אחד תקוע בתוך הים. מדרגה, שהיא שליח של חלק המדינה העליונה, מלכות שמחזה ולמעלה. עולה בעמוד הזה למעלה למעלה, ומסתכל למרחוק לראות קשר של אוניות השטות בים. מי ראה הגלים עולים ויורדים, מחמת הדינים שבהם, ורוח, קו אמצעי, נושב בהם ומשתיקם, ודגי הים, המלאכים, מושכים את כל אלו האוניות לכל רוחות העולם, שבדרך זה נגלה החכמה.

ע"י עליית המלכות לבינה, נבקעות כל המדרגות לשתיים, שכו"ח נשארים במדרגה, ובינה ותו"מ נופלים ממנה, ויורדים ומתלבשים במדרגה התחתונה אליה. ולעת גדלות, יורדת המלכות מבינה למקומה, ואז עולים בינה ותו"מ של כל מדרגה מן התחתון, וחוזרים כל אחד למדרגתו. ויחד עם עלייתם מן התחתון לוקחים עימם גם את התחתון, ומעלים אותו למקום העליון. ומתוך שאין העדר ברוחני, הם נמצאים תמיד במקום התחתון, גם אחר שעלו למדרגתם, שבדרך זה עולה כל תחתון אל העליון שלו. וע"כ נבחנים בינה ותו"מ הללו לבחינת עמוד, שיש בכל מדרגה, שעל ידו עולה למדרגה עליונה שלה.

עמוד אחד תקוע בתוך הים, כי הים, הנוקבא מחוזה ולמטה דו"א, ואותם בינה ותו"מ של מדרגת מחוזה ולמעלה דו"א, היורדות שמה, נבחנים לעמוד, שדרכו עולים כל הבחינות שמחזה ולמטה דו"א אל מדרגת מחוזה ולמעלה דו"א.

והנה תחילה הייתה המלכות למעלה מחוזה דו"א, בסוד רביעי לאבות, ששם מקום גילוי החכמה. ואח"ז התמעטה וירדה למטה מחוזה דו"א. וכיוון שכל מקור גילוי החכמה היא למעלה מחוזה דו"א, ע"כ יש לה שליח,

אחר השורה ברעות, ואינם נפרדים לעולם. זיווג או"א עילאין, ג"ר דבינה. זוכה לזיווג ההוא, מי שיש לו חלק לעוה"ב, שהוא בינה.

קמה אלא, לווייתן זה יצרת לשחק בו. זה משמע יסוד. הרי שאפילו לא יזכה לבינה זוכה ג"כ לקבל מזיווג העליון. הכל הכין הקב"ה לענג בהם את הצדיקים. כמ"ש, אז תתענג על ה'.

קמו כמה אלפים וכמה רבבות של מחנות קדושות יש להקב"ה. בעלי פנים העליון, בעלי עיניים בעלי כלי זין, בעלי יללה, בעלי יבבה, בעלי רחמים, בעלי דין. ולמעלה מהם פקד את המטרונות, המלכות, לשמש לפניו בהיכלו.

קמוז כנגד אלו יש לה למטרונות, למלכות, מחנות מלאכים מזוינות. בשישים פנים נמצאות המחנות המזוינות. וכולן תגורי חרב עומדים מסביב המלכות. כמה יוצאים, כמה באים. בשש כנפיים מעופפים כל העולם. לפני כל אחד ואחד גחלות אש דולקות, לבושיו אש לוחט, בגבו להט החרב הלוהטת בכל העולם לשמור לפניה. כמ"ש, ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים.

קמה מי הוא שנקרא דרך עה"ח? זו היא מטרונות הגדולה, המלכות, שהיא דרך לאילן הגדול והחזק, שהוא ז"א, הנקרא עה"ח. שכתוב, הנה מיטתו שלשלמה שישים גיבורים סביב לה מגיבורי ישראל, ז"א, כולם אחוזי חרב.

קמט כשהמטרונות נוסעת כולם נוסעים עימה. כמ"ש, וייסע מלאך האלקים. וכי המלכות מלאך האלקים נקראת? התקין הקב"ה לפניו היכל הקודש, היכל עליון, עיר קדושה, עיר עליונה, ירושלים עיר הקדושה. כל אלו הם שמות של המלכות. מי שבא אל המלך, אינו נכנס, אלא מעיר הקדושה, מהמלכות. ממנה לוקח הדרך אל המלך, כי הדרך מתתקן מכאן.

קנ זה השער לה' צדיקים יבואו בו. כל

ימשיך אותם למטה, מטעם היותם ג"ר דחכמה, שאינם מאירים אפילו בעת נסיעה. בעלי כנפיים, המדרגות של חסדים מכוסים, יקומו בקיומם, שימשיכו הארתם, כי במצב, ושוב, מאירים רק אור החסדים, שהם הארת בעלי הכנפיים. בעלי הפנים, יכסו פניהם, שיכסו הארת הפנים בעת המנוחה, שבמצב ושוב, כי אינם מאירים אלא רק בשעת נסיעה. עד שנוסע במסעיו, ואז מתגלה אור הפנים, כמ"ש, וייסע מלאך האלקים.

קמא הייתה כאוניות סוחר ממרחק תביא לחמה. הייתה כאוניות סוחר, היא כנ"י, המלכות. ממרחק תביא לחמה, כמ"ש, הנה שם ה' בא ממרחק. ע"י הארת קו האמצעי במסך דחיריק, שהוא מרחיק הג"ר דחכמה, ואינו מאיר אלא בו"ק, תביא לחמה. כלומר ע"י מדרגה אחת השורה עליה, קו האמצעי, יסוד דו"א. ובו נמשכים כל אלו הנחלים והמעיינות, ההולכים בים. כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים.

קמב כל הנחלים הולכים אל הים, אל מקום שהנחלים הולכים, שם הם שבים ללכת. אע"פ שכל הנחלים נמשכים ע"י יסוד, שמוריד אותם לתוך הים, מלכות, אל תאמר, שהוא שפך אותם הנחלים לים, ואחרים אינם שורים בו, ואין נמשכים בו עוד כבתחילה. ע"כ חזר ואמר, אל מקום שהנחלים הולכים, שם הם שבים, ששבים למקום מדרגה ההיא שהנחלים הלכו משם פעם אחת. שם הם שבים ללכת. שם הם שבים ממקום ההוא העליון, מבינה באים שוב ליסוד. שהשפע אינו פוסק משם לעולם ומתקבצים כולם במקום שהוא ביסוד, ללכת לים, למלכות. ואותה המדרגה נקרא צדיק, יסוד דו"א.

קמג שם אוניות יהלכון לווייתן זה יצרת לשחק בו. שם אוניות יהלכון, שפיים ההוא הולכים ושטים האוניות. עד שבאים להתחבר ביסוד, אז לווייתן זה יצרת לשחק בו. כי לווייתן הוא יסוד דו"א.

קמד למעלה למעלה ביותר, יש זיווג

שומרת לי. כמ"ש, שומר ישראל, שהוא ז"א, הנקרא ישראל. מכאן ולהלאה, מי שצריך לי לא יוכל לדבר עימי, עד שמודיע למטרוניתא. כמ"ש, בזאת יבוא אהרון אל הקודש. זאת היא המלכות. היא שליח המלך לכל. נמצא שהכל הוא בידיה, וזהו כבוד המטרוניתא. כמ"ש, וייסע מלאך האלקים, ההולך לפני מחנה ישראל, וילך מאחריהם.

קנד וילך מאחריהם. כדי שיימצא לפניהם, בעלי המלחמה, ויהיו נגלים לפניהם. כי מחנות אחרות היו באות מלמעלה לעשות מלחמה עם ישראל. וע"כ ילך מאחריהם, כדי לתת מקום לבעלי המלחמה, שמצד ישראל ללחום עימהם.

קנה באותה שעה בא שר המושל הממונה על מצרים, ואסף שש מאות מרכבות מקטרגים, ועל כל מרכבה ומרכבה שש מאות שליטים ממונים מקטרגים. כמ"ש, וייקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים. וכי שש מאות רכב בחור לא היו רכבי מצרים? ולמה כתוב, וכל רכבי מצרים? אלא ס"מ היה משאיל לשר מצרים שש מאות מרכבות מקטרגים לעזור אותו. ע"כ כתוב, וייקח שש מאות רכב בחור. שלא היו של מצרים.

קנו מתי שילם הקב"ה לס"מ? במלחמת סיסרא, שעקר הקב"ה לכל אלו המרכבות ונמסרו ביד המטרוניתא. כמ"ש, נחל קישון גרפם נחל קדומים. ולעת"ל יהיו נמסרים כולם. כמ"ש, מי זה בא מאדום. וע"כ, וילך מאחריהם, פירוש, שעתידיה השכינה באחרית הימים לעקור אותם מן העולם.

קנז וייסע עמוד הענן. ענן נראה תמיד עם השכינה, שהוא מלאך מיכאל. וזהו הענן שנכנס בו משה. כתוב, וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן. הרי שאינו מיכאל, שהיא בחינת השכינה. אלא עזרת הצדיק, שהוא יסוד דו"א. ופורש החסדים של הרשימה שלו, שהוא המסך. כי היסוד פורש החסדים על החכמה שבמלכות. ואז היא יכולה להאיר. וע"כ הולך ענן הזה יומם, שהוא זמן הארת החסדים, כמ"ש, יומם יצווה ה' חסדו. כי

שליחות, שהמלך, ז"א, רוצה, יוצאת מבית המטרוניתא, המלכות. וכל שליחות הבאה מלמטה מן המלך, ז"א, נכנסת תחילה אל המטרוניתא, ומשם אל המלך. נמצא, שהמטרוניתא היא שליח של כל, הן מטה למעלה והן ממעלה למטה. וע"כ היא שליח כל. שכתוב, וייסע מלאך האלקים, ההולך לפני מחנה ישראל. כלומר, ישראל של מעלה, ז"א. מלאך האלקים, המלכות. וכתוב, והיה הולך לפניהם, להאיר להם ללכת יומם ולילה. יומם ולילה, פירוש ז"א ומלכות. הרי שהמלכות הלכה לפני ישראל. כמ"ש, וייסע מלאך האלקים, ההולך לפני מחנה ישראל.

קנא וכי כבוד הוא למלך, לז"א, שהמטרוניתא, המלכות, תלך ותעשה מלחמה, ותלך בשליחות? אלא בדומה למלך, שהזדווג במטרוניתא עליונה. ראה המלך היקר שלה, שהיא עולה על כל שאר המטרוניות שבעולם. אמר, כולן נחשבות לפילגשים כלפי מטרוניתא הזו שלי. היא עולה על כולן. מה אעשה לה. אלא כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך יהיו נמסרים ביד המטרוניתא. והפקיד המלך בידיה כל כלי זין שלו, כל בעלי המלחמה, כל אבני יקר של המלך, כל אוצרות המלך. אמר, מעתה, כל מי שיבקש לדבר עימי, לא יוכל לדבר עימי, עד שיודיע אל המטרוניתא.

קנב כך הקב"ה מרוב החביבות והאהבה שלו בכנ"י, המלכות, הפקיד הכל ברשותה. אמר, הרי כל השאר, אינן נחשבות אצלה לכלום. אמר, שישים המה מלכות, אחת היא יונתי תמתי. מה אעשה לה, אלא, כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך יהיו נמסרים ביד המטרוניתא. הפקיד בידיה כל כלי זין שלו. כמ"ש, הנה מיטתו שלשלמה שישים גיבורים סביב לה, כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה.

קנז אמר המלך מכאן והלאה המלחמות שלי תימסרנה בידך, הכלי זין שלי ובעלי המלחמה יהיו בידך. מכאן ולהלאה את תהיי

מצד החסד בא ענן הוזה, והוא נקרא חסד. וענן אחר הולך בלילה, ונקרא עמוד אש. שהוא מצד המלכות.

קנח עמוד הענן יומם, זה אברהם, חסד. ועמוד אש לילה, זה יצחק, גבורה. ושניהם נמצאים בשכינה. עזרת הצדיק הוא, שע"י

מדרגה ההוא הם נמצאים בשכינה. **קנט** פסוק הוזה, וייסע מלאך האלקים, ההולך לפני מתנה ישראל, וילך מאחריהם, פירוש, וייסע, שנסע מצד החסד והתדבק בצד הגבורה. כי חסד הוא פנים וגבורה היא אחוריים. משום שהגיעה השעה להתלבש בדין.

וייסע ויבוא ויט

צדדים, ג' קווים. כי ג' קווים אלו הם ג' הפסוקים, וייסע ויבוא ויט, שבכל אחד יש ע"ב (72) אותיות, וצירופם יחד עושה ע"ב שמות קדושים, שבכל אחד ג' אותיות מג' הפסוקים. צד אחד התלבשה המלכות בעטרותיו של החסד העליון, בע' (70) חקיקות של אור אבא עילאה שהאיר לה, שהוא קו ימין שבבינה, המאיר לחסד דת"ת, והיא מתלבשת בעטרות דחסד העליון הוזה דת"ת. וזה הפסוק, וייסע.

וכן מקבלת מגבורה דת"ת הארת קו שמאל מאמא עילאה, המכונה שישים הכאות של אש, כמ"ש, שישים גיבורים סביב לה. וע"כ נאמר, צד השני התלבשה המלכות ברמחים של הגבורה, כלומר גבורה שבת"ת, בשישים הכאות של אש ועשרה הכאות שלה עצמה, שיורדים מצד אמא עילאה בדינים חקוקים, כי ת"ת מקבל אותם מקו שמאל דאמא עילאה. וזה הפסוק, ויבוא.

וכן מקבלת מת"ת דת"ת, בחינתו עצמו של קו אמצעי. שנאמר, צד השלישי התלבשה המלכות בלבוש ארגמן, שלבש מלך העליון הקדוש הנקרא ת"ת, כי להיותו קו אמצעי הוא כולל בתוכו ב' הגוונים לבן ואדום, שהתכללותם ארגמן. והם ב' קווים דבינה, שירש אותם בעניין שלושה יוצאים מאחד, אחד עומד בשלושתם.

ב' קווים ימין ושמאל שבבינה מכונים חכמה ובינה. אלא שהשתנה שמם לאו"א, ות"ת, קו אמצעי, מכונה הבן שלהם. שמדרך האורות להשתלשל זה מזה בדרך עילה ועלול כסדר המדרגה. וכאן יצאו האורות

קס באותה שעה נשלמה הלבנה, המלכות, מכל הבחינות, וירשה שבעים ושניים שמות קדושים בשלושה צדדים, ג' קווים. צד אחד התלבשה המלכות בעטרותיו של החסד העליון, בע' (70) חקיקות של אור אבא עילאה שהאיר לה. שזה עניין קו ימין והפסוק וייסע.

קסא צד השני התלבשה המלכות ברמחים של הגבורה, הדינים שבה, בשישים הכאות של אש ועשרה הכאות שלה עצמה, שיורדים מצד אמא עילאה בדינים חקוקים, שזה עניין קו שמאל והפסוק ויבוא.

קסב צד השלישי התלבשה המלכות בלבוש ארגמן, שלבש מלך העליון הקדוש הנקרא ת"ת, שירש בן הקדוש, ת"ת, בע' (70) עטרות עליונות מצד או"א. והוא כולל לימין, חסד, ולשמאל, גבורה. שזה עניין הפסוק ויט.

שורש הקווים בבינה. קו ימין שבה מכונה אבא עילאה. קו שמאל שבה מכונה אמא עילאה. קו אמצעי שבה ת"ת, המכריע ביניהם. שזה עניין שלושה יוצאים מאחד, שכל הגדלות שגרם התחתון אל העליון, זוכה בו גם התחתון, ולפיכך, אחד עומד בשלושתם, וזכה גם הת"ת בב' האורות ימין ושמאל של או"א. ואח"כ, כשהשיג הת"ת ג' הקווים, ב' מאו"א, ואחד משל עצמו, הוא משפיע אותם אל המלכות.

וע"כ נאמר לעיל, שבאותה שעה נשלמה הלבנה, המלכות, מכל הבחינות, וירשה שבעים ושניים שמות קדושים בשלושה

כוח שטר המתנה הוא ודאי כתב הסופר, שכותב ופורט כל הערכים שהנותן מקנה אל המקבל. ועכ"ז, אם לא היה שם חתימת העדים, לא היה השטר שווה כלום. ואין צריך לומר, אם היה שם חתימת עדים לבד בלי כתב הסופר, שלא היה שווה כלום.

והנה השם ע"ב כאן, הוא בעיקר להמשיך חכמה אל הנוקבא, בעניין וייסע ויבוא ויט. החכמה נמשכת רק מקו שמאל, אבל בלי התלבשותה בחסדים שבקו ימין אינה יכולה להאיר. ולפיכך הוזהר מדמה ב' עטרות שבקו שמאל, לב' סופרים, שכתב סופר הוא העיקר שבשטר, וב' עטרות שבקו ימין מדמה לב' עדים, שאע"פ שאינם מוסיפים משהו על כתב הסופר, אמנם הם מקיימים לכל השטר, שזולתם אין השטר שווה כלום.

אף כאן, בלי החסדים אין הארת החכמה שווה כלום כי אינה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ הם מכונים ב' עדים. וב' עטרות שבקו אמצעי הוא מדמה לב' גוונים, והוא מטעם, שגוונים מורים על דינים, ומקו האמצעי נמשכים דינים דמסך דחיריק. אבל אם הם דינים, איזה יחס יש להם לג"ר, להיקרא ב' עטרות? כי דינים האלו, מלבד שאינם פוגמים כלום את האורות, אלא להיפך, שהם מפארים אותם, כי זולתם לא היה ייחוד בין ב' הקווים.

קסד ובמקום זה, במלכות, נחקק אחד באחד, שע"ב עטרות שבכל קו נכללים זה בזה, ועולה מהם השם הקדוש, המרכבה. כי נעשים ע"ב שמות, שבכל אחד מהם ג' אותיות. וכאן נחקקו האבות, חג"ת, ג' הקווים, להתחבר יחד. והוא השם הקדוש ע"ב חקוק באותיותיו.

קסה הצירוף של אותיות: אותיות הראשונות, ע"ב אותיות של הפסוק וייסע, רשומים כסדרם בדרך יושר, כי היושר מורה על חסד, משום שכל האותיות הראשונות נמצאות בחסד, בקו ימין, ללכת בדרך יושר, בסידור מתוקן.

שלא בסדר המדרגה, כי תיקון אחד נעשה, שעלתה המלכות לבינה, וקיבלה בינה צורת מלכות המצומצמת. וירדו בינה ותו"מ שלה למדרגת ז"א. וע"י זה, בעת גדלות כשבינה העלתה הבינה ותו"מ שלה ממדרגת ז"א, עלה גם ז"א עימהם למקום בינה. וע"י זה נעשה שם קו אמצעי, וקיבל האורות דבינה, אע"פ שבסדר המדרגה אין ז"א ראוי כלל לקבל ולהאיר כמו הבינה. ומתוך שאור הזה הגיע לז"א שלא בסדר המדרגה, אלא ע"י ירידת בינה ותו"מ דבינה, והעלאתם את הז"א למקום בינה, וכן ע"י עניין אחד עומד בשלושה, לפיכך מכונה אור הזה בשם אור של תולדה, ולא בדרך השתלשלות עילה ועלול. ולפיכך מכונה ז"א בשם בן, כלומר אור של תולדה. ולפיכך מכונים החכמה ובינה בשם או"א, כי הם הולידו את אור הזה, שנקרא ז"א.

קסג ושתי עטרות מצד או"א, והם ע"ב (72) שמות. מצד החסד הם שבעים, ושניים עדים. מצד הגבורה שבעים, ושניים סופרים. מצד הת"ת שבעים, ושניים צבעים להתפאר.

ת"ת, ז"א, משפיע אל המלכות שבעים עטרות מכל קו. כי אע"פ שז"א מקבל ג' קווים דבינה, עכ"ז אינו מקבל מעצם ג"ר של ב' קווים שבבינה, המכונים או"א, אלא מו"ת שלהם, שכל אחד כלול מעשרה, והם ג"פ שבעים עטרות. אמנם לפי"ז למה נקרא ע"ב (72) שמות, היה לו להיקרא ע' (70) שמות? כי מלבד ע' עטרות, שהם ז"ת שמקבל מב' הקווים שבבינה, שנקראים או"א, הוא מקבל עוד ב' עטרות מג"ר דאו"א, בעניין אחד עומד בשלושתם, ומטעם זה עלה הת"ת, בחינת ז"ת, ונעשה לדעת, בחינת ג"ר. ומטעם תוספת ב' עטרות דג"ר הללו הוא נקרא ע"ב שמות.

ותוספת זה יש בכל אחד מג' קווים שלו, שבחסד הם מכונים שניים עדים. ובגבורה - שניים סופרים. ובת"ת - שניים צבעים. ומכונים כן בדמיון לשטר מתנה, שיש שם כתב סופר וחתימת עדים. והנה עיקר

שבמאור ההיא יושב דין, והתכסה, אע"פ שאינו נראה. שאם לא כן, לא יהיה המלך שלם, וע"כ צריכים להישמר.

קצ כך הקב"ה תמיד שלם באופן זה ובאופן זה, בצד ימין ובצד שמאל, אבל אינו נראה אלא בפנים מאירות. ומשום זה אלו כסילים הרשעים אינם נשמרים ממנו. אבל אלו חכמים הצדיקים אומרים, המלך שלם הוא, ואע"פ שפניו נראים מאירות, הדין מתכסה בתוכם. משום זה צריכים להישמר ממנו.

בזה מיושב השאלה, למה לא נרשמו ע"ב אותיות שבקו אמצעי, חציים ביושר וחציים למפרע, כדי לכלול בתוכו גם הדינים שבשמאל. שהוא מטעם שהדינים שבשמאל מכוסים בו, ופניו שמחים ומאירים תמיד כמו אורות הימין, וע"כ אותיותיו רשומות ביושר לבד, כמו הימין.

קעא מכאן יש ליישב השאלה, למה לא נרשמו ע"ב אותיות דקו האמצעי, מחציתם ביושר ומחציתם למפרע. כמ"ש, אני הויה לא שְׁנִיתִי, שלא דילגתי למקום אחר. שאע"פ שב' הקווים נכללים, כי מכל מקום לא שנית עצמי משום זה לדלג לשמאל, אלא נשארתי בימין. כי בי נכלל הכל. ואלו ב' גוונים לבן ואדום ב', בחסדים שלי, נכללו. ואין הארת השמאל נראה בי אלא במלכות. ומשום זה כל האותיות שבקו האמצעי, נראות בדרך יושר, ואע"פ שהאותיות אחוזים לצד זה ולצד זה, לימין ושמאל, מכל מקום, כתובים כסדרם ביושר.

קעב וייסע מלאך האלקים. עד כאן צד אחד, חסד לאברהם, קו ימין. כשעתיקא קדישא האיר אל המלך, ז"א, האיר לו והעטיר אותו בכתרים קדושים העליונים, שהם אור החסדים דאו"א עילאין, שהם ג"ר. וכשמגיעים אצלו החסדים מתעטרים האבות, ג' קווים חג"ת, ובשעה שמתעטרים האבות, אז הוא שלמות הכל. אז המטרוניתא נוסעת במסעיה, עם השלמות של האבות. וכשהיא מתעטרת מכל ג' האבות, ג' קווים, אז היא

קסו אותיות השניות, ע"ב אותיות של הפסוק ויבוא, רשומים בגלגול למפרע, שנרשמות ממטה למעלה. משום שכל ע"ב אותיות השניות נמצאות בגבורה, לגלות דינים, וכלי זין, הבאים מצד השמאל. וכשהן למפרע, רומזות על דינים.

קסז אותיות השלישיות, ע"ב אותיות של הפסוק ויט, הן אותיות הרשומות להראות הגוונים, שהם הדינים, להתעטר במלך הקדוש. וכולם מתחברים ומתקשרים בו, מטעם היותו קו האמצעי, והוא מתעטר בעטרותיו בדרך יושר ורושם לצד זה ולצד זה, לקו ימין ולקו שמאל, כי מקיים הארת שניהם, כמלך שמתעטר מכל.

קסח כאן נרשם השם הקדוש חקוק בע"ב תיבות, שג"פ ע"ב אותיות, שבכל קו מג' קווים, מתחברים ומשתלבים יחד, ואז עושים ע"ב תיבות שבכל תיבה ג' אותיות מן ג' הקווים. המתעטרים באבות, חג"ת, שהם מרכבה קדושה העליונה.

אלו אותיות השלישיות, למה לא כתובים בב' דרכים, בדרך יושר כסדרם, וחלקם בדרך למפרע, כדי ליישר לצד זה ולצד זה, לקו ימין ולקו שמאל, להיותו מקיים הארת שניהם? כתוב, אתה כוננת מִיִּשְׂרָאֵל, פירושו, שהקב"ה עושה מישרים, ומקיים לב' הצדדים. וכתוב, והבריה התיכון בתוך הקרשים שהוא הקב"ה, קו האמצעי, המקיים ב' הצדדים. וא"כ היה צריך להירשם חציו ביושר כקו ימין, וחציו למפרע כקו שמאל. אלא זה יעקב. והכל אחד. כי גם יעקב מורה על קו האמצעי.

קסט זה דומה, למלך שהוא שלם מכל ודעתו שלם מכל. מה דרכו של אותו המלך? פניו מאירים תמיד כשמש, משום שהוא שלם. וכשהוא דן, דן לטוב ודן לרע. וע"כ צריכים להישמר ממנו. מי שהוא טיפש, רואה פני המלך מאירים וצוחקים, ואינו נשמר ממנו. ומי שהוא חכם, אע"פ שרואה פני המלך מאירים, אומר, שהמלך ודאי שלם, שלם הוא מכל, דעתו שלם, רואה

והשורש נמצאים בארבעים ושמונה תיבות, בב' שלישים הראשונים של הע"ב תיבות. וכך נרשם בג' עולמות העליונים, שהם חב"ד הכלולים בכ"ד (24) תיבות הראשונות, חסד וקו ימין. ובג' עולמות התחתונים, שהם חג"ת הכלולים בכ"ד תיבות השניות, גבורה וקו שמאל. כי ג' הקווים חג"ת נכללים זה מזה, ויש בכל אחד ג', ואז נבחן קו הימין לחב"ד, וקו השמאל לחג"ת, וקו האמצעי לנה"י. וע"כ נמצאים ב' שלישים הראשונים של הע"ב תיבות, שהם בחב"ד חג"ת.

קעז כנגד חג"ת אלו שבג' קווים של השם ע"ב, כתוב קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. קדוש למעלה, בחב"ד, קדוש באמצע, בחג"ת, קדוש למטה, בנה"י. וכן קדוש הא' חסד, קדוש הב' גבורה, קדוש הג' ת"ת. שחג"ת הוא חב"ד חג"ת נה"י. וכולם נחקקו בע"ב.

קעח בשעה שישראל חנו על הים, ראו כמה המונים, כמה חיילים, וכמה מחנות מלמעלה ומלמטה, וכולם באו בקיבוץ על ישראל. התחילו ישראל בתפילה מתוך צרתם.

קעט בה בשעה, ראו ישראל מצוקה מכל הצדדים, הים עם גליו המתרוממים היה לפניהם, ואחריהם כל אלו הממונים וכל המחנות של מצרים, ולמעלה היו עליהם כמה מקטרגים. התחילו צועקים אל הקב"ה.

קפ אז כתוב, ויאמר ה' אל משה, מה תצעק אליי. אליי, הוא מידת ז"א, כי הכל תלוי בעתיק, בה בשעה נגלה עתיק, ונמצא הרצון בכל עולמות העליונים, ואז האיר האור של הכל.

נודע שחכמת המצרים הייתה מצד שמאל, בעניין התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו. וחכמה זו יש לה שורש בנינה דא"א, שיצאה לחוץ מראשו. ולקריעת ים סוף ולהטביע את המצרים, היה צריך מתחילה לבטל את שורשם הגבוה שבקדושה, שבא"א. וזה לא היה אפשר, זולת באור הגדול של עתיק, שהיא שורש הכל.

וע"כ ז"א אמר, מה תצעק אליי, בעתיק

מתחברת ורשות הכל בידיה.

קעג כעין זה, השם הקדוש חקוק באותיות הרשומות במרכבה העליונה, שהם העיטור של האבות.

קעד בתקיעת שופר כתוב ג"פ ובכ"ן: ובכ"ן יתגדל, ובכ"ן תן פחדך, ובכ"ן תן כבוד. ואינו גורס, ובכ"ן צדיקים, שג"פ ובכ"ן, הם כנגד אלו השלושה פסוקים וייסע ויבוא ויט, ולא יותר. בכ"ן בגי' ע"ב (72), וע"כ רומזים ג"פ ובכ"ן על ג' קווים של שם ע"ב. אלא הכל נכלל בשם הקדוש הזה, ונסתם בו, שכל ג' הקווים של השם ע"ב נכללים במלכות. ונמצא ששלמות המרכבה הקדושה יש במלכות. וע"כ יש ד"פ ע"ב, ג' הקווים חג"ת, ומלכות, ולפיכך יש ג"כ ד"פ ובכ"ן. שגורס גם, ובכ"ן צדיקים.

קעה זהו שם הקדוש, העיטור של האבות, חג"ת, שמתעטרים בחקיקתם בחיבורם יחד. והם השלמות של מרכבה הקדושה. ונכלל בארבעים ושמונה תיבות, שהוא שלמות הכל, והעיקר של השורשים. ע"ב שמות שהם ע"ב תיבות של ג' אותיות, נחלקות לג' שלישים, לפי ג' קווים שבו. שלישי הא' הוא חסד, קו ימין. שלישי הב' הוא גבורה, קו שמאל. שלישי הג', הוא ת"ת, קו האמצעי. ונודע, שעיקר הקווים הם הימין והשמאל, והם בחינת הג"ר, אבל קו האמצעי אינו אלא שמקיים הארתם, והוא בחינת ו"ק. ובב' השלישים של חו"ג יש ארבעים ושמונה, שכל האורות של השם הזה נכללים בב' שלישים הראשונים, שהם ארבעים ושמונה תיבות. כי ב' הקווים ימין ושמאל שלמות כל השם ועיקר השורשים. כי כל השורשים נמצאים בהם. ושליש התחתון, כ"ד (24) אותיות של קו הג', הם רק ענפים לעליונים, שמקבל מהם בעניין אחד זוכה בשלושה.

קעו גוף האילן השם אנ"י, הנמצא באמצעם של הע"ב שמות, שם הל"ז (37). הראש של כל ענפי האילן השם וה"ו, השם הראשון של הע"ב שמות. כלל הענפים והגוף

עושה הרבה בשבילה. בשעה שהיא צועקת, הקב"ה שומע צרתה ומקבל קולה. וכשהעולם צריכים לרחמים על מים, היא נותנת קולות, והקב"ה שומע קולה, ואז מרחם הקב"ה על העולם. כמ"ש, כאייל תערוג על אפיקי מים.

קפג) וכשצריכה ללדת היא סתומה מכל הצדדים, ושמה ראשה בין ברכיה, וצועקת ומרימה קולות, והקב"ה מרחם עליה, ומזמין לה נחש אחד, שנושך בערוותה, ופותח אותה, וקורע לה אותו מקום, ומולידה מיד. בדבר זה לא תשאל ולא תנסה את ה'.

קפד) ויושע ה' את ישראל מיד מצרים, וירא ישראל את מצרים מת. הראה להם הקב"ה את השר הממונה על המצרים, שהעביר אותו בנהר דינור, שהיה בשפת ים העליון, מלכות. מהו הטעם שמת? הלא אין מיתה במלאכים? שהעבירו אותו מן הממשלה שלו, נחשב לו כמיתה.

תלוי הכל, אשר אורו הגדול יכול לבטל שורש המצרים שבבינה דא"א, כהתבטל הנר בפני האבוקה. ואז האיר האור של הכל, כי אור דעתיק הוא אור של הכל, והכל בטלים לאורו, ובזה נתבטל לשעתו שורש הגבוה של המצרים.

קפא) אז כשהאיר הכל יחד, כי אור עתיק, אע"פ שהוא חסדים מכוסים, עם כל זה כולל בתוכו גם חכמה, משום שהחכמה שבא"א מקובלת ממנו בהכרח. וע"כ החסדים דעתיק חשובים מחכמה דא"א, ונחשב שכולל אותו, והחכמה וחסדים מאירים בו יחד. וע"כ עשה הים החוקים העליונים, להטביע את המצרים ולהציל את ישראל, שנמסרו בידו העליונים ותחתונים. ומשום זה נאמר, שבני חיי ומוזוני הכל קשה לפני הקב"ה כמו קריעת ים סוף, משום שקריעת ים סוף נתלה בעתיק.

קפב) איילה אחת יש בארץ, והקב"ה

וירא ישראל את היד הגדולה

באחד מהכתרים שלהם. ועוד, כי בכל הכוחות העליונים של הס"א קשרו קשר על ישראל, שלא יוכלו לצאת מתחת ידיהם. ופרעה לא חשב, שיש קשר אחר של אמונה, השולט על כל הכוחות של הס"א. וע"כ היה מחזק את ליבו.

קפח) לא חיזק פרעה את ליבו אלא על השם הויה. כי כשהיה אומר משה כה אמר הויה, חיזק את ליבו. כי בכל החכמה שלו לא מצא ששם הויה ישלוט בארץ, וע"כ אמר, מי הויה אשר אשמע בקולו? ואח"כ, כשחשב לשוב, אמר, הויה הצדיק. אח"כ אמר, חטאתי להויה. פה הויה שאמר, מי הויה, אמר, חטאתי להויה.

קפט) אחת היא על כן אמרתי, תם ורשע הוא מכלה. אחת היא, כמ"ש, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאימה, המלכות. ובזו דן הקב"ה דיניו למטה, ודן דיניו למעלה בכל.

קפה) וירא ישראל את היד הגדולה, אשר עשה ה' במצרים. כאן ביד הגדולה נשלם יד השמאל, גבורה וכל האצבעות חג"ת נ"ה שבה, מטעם שנכלל בימין, שהכל נכלל בימין ותלוי בימין. כמ"ש, ימינך ה' נְאֻדְרִי בכוח ימינך ה' תִרְעֵץ אויב. ואע"פ שזה שייך לגבורה, מ"מ כיוון שתלוי ביד ימין, ע"כ נקרא על שמו.

קפו) לא נמצא מי שחיזק את ליבו לפני הקב"ה, כפרעה. אמנם סיחון ועוג חיזקו ג"כ את ליבם. אך הם חיזקו את ליבם כנגד ישראל, אבל כנגד הקב"ה לא חיזקו את ליבם, כמו שחיזק פרעה את רוחו כנגדו, שהיה רואה גבורותיו ולא היה שב.

קפז) פרעה היה חכם יותר מכל מכשפיו. ובכל אלו הכתרים ובכל אלו הידיעות של הס"א הסתכל. ובכל הצד שלהם לא ראה שיהיה גאולה לישראל, ולא הייתה תלויה

מצרים, יראָה ואימה חזקה נפלה עליו, אמר הקב"ה ליעקב, למה אתה מתיירא, אל תירא מִרְדָּה מצריימה. ממה שכתוב, אל תירא, משמע שהיה מתיירא.

קצו אמר לו, מתיירא אני שיִכְלוּ את בניי. אמר לו, אנוכי ארד עימך מצריימה. אמר לו שוב, מתיירא אני שלא אוכה להיקבר בין אבותיי ולא אראה הגאולה של בניי, והגבורות שתעשה להם. אמר לו, ואנוכי אעלך גם עלה. אעלך, להיקבר בקבר אבותיך. גם עלה, לראות הגאולה של בניך, והגבורות שאעשה להם.

קצז וביום ההוא שיצאו ישראל ממצרים, העלה הקב"ה את יעקב ואמר לו, קום ראה בגאולה של בניך, שכמה כוחות וגבורות עשיתי להם. ויעקב היה שם וראה הכל. כמ"ש, וירא ישראל את היד הגדולה.

קצח מכאן נשמע, שיעקב היה בעת הגאולה, כמ"ש, ויוציאך בפניו בכוחו הגדול ממצרים. בפניו זה יעקב. כי הביא כל האבות שמה.

ויוציאך בפניו, בפניו זה אברהם. כמ"ש, וייפול אברהם על פניו.

קצט אברהם אמר, הֲלֵבֶן מאה שנה ייוולד. אמר לו הקב"ה, חייך, אתה תראה כמה המונים וכמה מחנות שיצאו ממך. בשעה שיצאו ישראל ממצרים, כל אלו השבטים וכל אלו הרבבות העלה הקב"ה אל אברהם וראה אותם. כמ"ש, ויוציאך בפניו. כל האבות הזדמנו שם בכל גאולה ההיא. כמ"ש, ויוציאך בפניו. מהו בפניו? אלו האבות.

ר ויוציאך בפניו זהו יעקב. בכוחו זהו יצחק. הגדול זהו אברהם. וכן בשביל האבות מזדמן תמיד גאולה לישראל. כמ"ש, וזכרתי את בריתי יעקב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. האבות ראויים שיזכור, אבל מהו והארץ אזכור? אלא לכלול עימם את דוד, המלכות, הארץ, שהיא מרכבה עם האבות, חג"ת. והם מעוררים תמיד גאולה לישראל.

קצ כשהקב"ה מעורר דיניו, דן דיניו בכתר, שהוא המלכות, כתוב, תם ורשע הוא מְכַלָּה, משום שהצדיקים נתפשים בעוונות הרשעים, כמ"ש, ויאמר ה' למלאך המשחית בעם רב. שפירושו, קח הרב שבהם. וע"כ אמר איוב דבר זה, תם ורשע הוא מכלה. ולא פירש איוב, שהכוונה על הצדיקים, הנתפשים בעוונות הרשעים. אחת היא, זו כנ"י בגלות מצרים, שבשבילה הרג הקב"ה במצרים ועשה בהם נקמות. כמ"ש, תם ורשע הוא מכלה. שהרי גם תמימים היו שם, שלא שעבדו את ישראל, ונהרגו יחד עם הרשעים שבהם.

קצא איוב לא נלקה אלא בזמן שיצאו ישראל ממצרים. אמר איוב, א"כ כל הפנים שווים, תם ורשע הוא מכלה. פרעה התקיף את ישראל, ואמר, מי ה' אשר אשמע בקולו. ואני לא התקפתי אותם, ולא עשיתי כלום, תם ורשע הוא מכלה. כמ"ש, הִיָּא את דבר ה' מעבדי פרעה, זהו איוב. כי היה בזמן יציאת מצרים.

קצב אבני ברד האלו, שהיו יורדים על המצרים ונעכבו ע"י משה, עשו אח"כ נקמות בימי יהושע. ולעת"ל עתידים לרדת הנשארם, על אדום ובנותיה. כמ"ש, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קצג וירא ישראל את היד הגדולה, וייראו העם את ה'. מקרא זה אין ראשו קשור לסופו, ואין סופו קשור לראשו. מתחילה כתוב, וירא ישראל את היד הגדולה. ואח"כ, וייראו העם את ה'. האם וירא ישראל הוא סיבה אל וייראו העם את ה', ומלפני כן לא ייראו את ה'? אלא זקן שהוא שירד עם בניו לגלות, וסבל עליו הגלות, והכניס את בניו בגלות, הוא ממש ראה כל אלו הנקמות וכל הגבורות שעשה הקב"ה במצרים. כמ"ש, וירא ישראל, ישראל ממש, כלומר יעקב.

קצד העלה הקב"ה לאותו זקן, ואמר לו, קום ראה את בניך היוצאים מתוך עם חזק, קום ראה הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים.

קצה בשעה שנסעו ישראל לרדת בגלות

וכתוב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. מתים ראו אותם. היה צריך לכתוב, לא תוסיפו לראותם חיים עוד עד עולם.

רה אלא כתוב, מן העולם ועד העולם. עולם למעלה, עולם למטה. עולם שלמעלה, משם הוא התחילה להדליק הנרות, הבינה, שורש כל המוחין. עולם שלמטה, שם הוא הסיום, המלכות, המסיימת כל הספירות, והוא נכלל מכולם, ומעולם שלמטה הוה, מתעוררות הגבורות לתחתונים.

רו ובעוה"ז שלמטה, עושה הקב"ה אותות לישראל, ויקרו להם נסים. וכשמתעורר עוה"ז לעשות נסים, כל המצרים צללו בים ע"י עוה"ז, וקרה לישראל נס בעוה"ז. וע"כ כתוב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, עד שיתעורר עולם ההוא ויהיו נמסרים בדיניו. וכיוון שנמסרו לו להיות נידונים, אז כתוב, וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. כמ"ש, מן העולם ועד העולם. עד העולם בדיוק, עד שיתעורר העולם שלמטה. אז כתוב, ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

רא וירא ישראל את היד הגדולה, אשר עשה ה' במצרים. יד אינו נקרא פחות מחמישה אצבעות. הגדולה, שכלולות בה חמש אצבעות מיד השמאל, כי בחינת ג"ר נוטלת יד ימין מהתכללות בקו שמאל. וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול, והקב"ה עושה בהם נסים וגבורות. ובוה נעקרו כל המדרגות מהשתלשלותם.

רב בחמש אצבעות הראשונות, בחמש מכות הראשונות, כתוב, ויחזק לב פרעה. כיוון שנשלמו אלו חמש אצבעות, של יד שמאל, לא היה עוד דבר ברשות פרעה שיחזק ליבו, אז כתוב, ויחזק הויה את לב פרעה.

רג וירא ישראל את היד הגדולה, ויאמינו בה'. והאם עד עתה לא האמינו בה'? והרי כתוב, ויאמן העם וישמעו. והרי ראו כל הגבורות, שעשה להם הקב"ה במצרים. אלא ויאמינו הוא, שהאמינו בדבר ההוא שאמר, ויאמר משה אל העם, אל תיראו התייצבו וראו את ישועת ה'.

רד כתוב, וירא ישראל את מצרים מת.